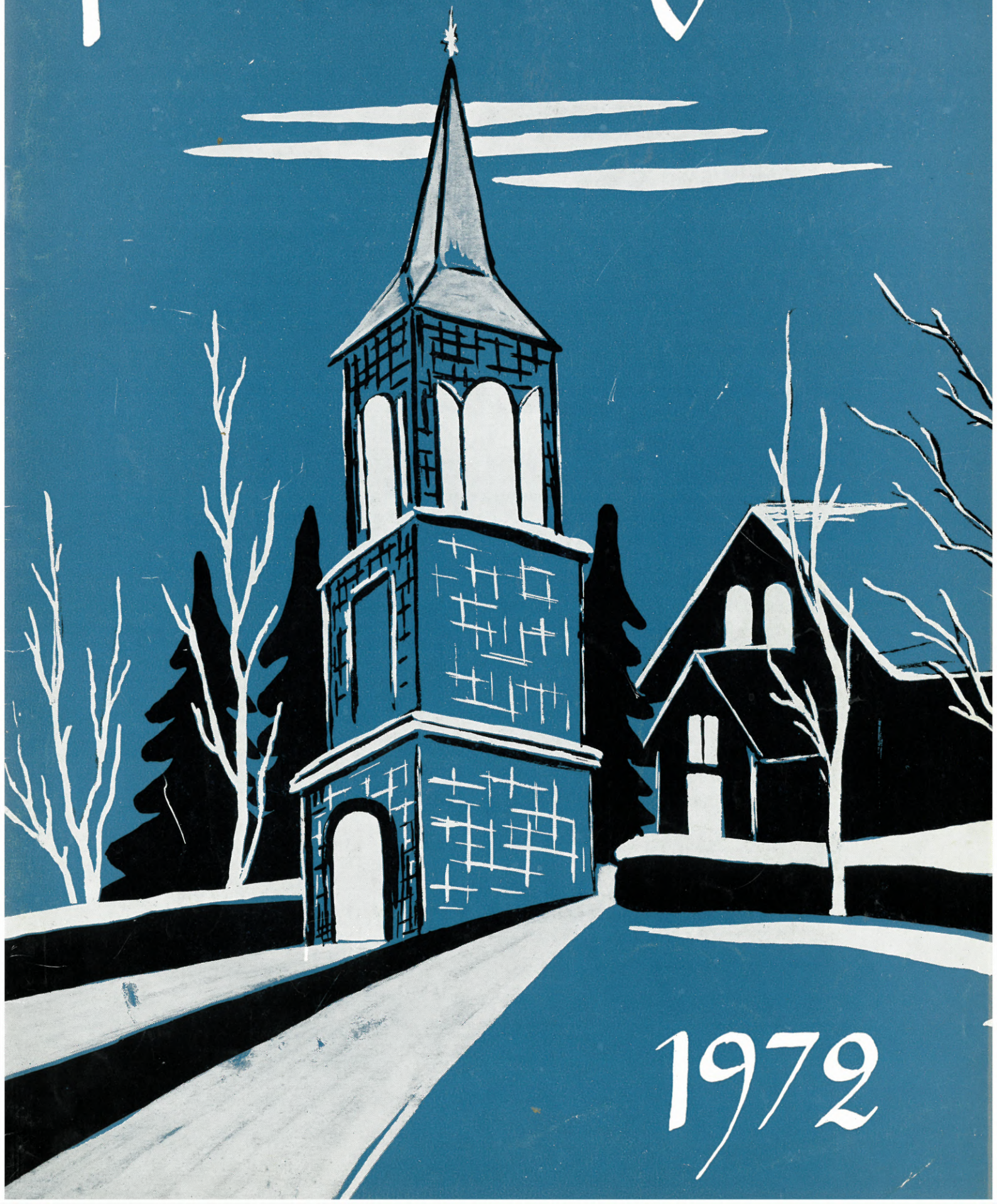

Parkanon Joulu

1972

PARKANON JOULU 1972

Sisällys:

LUKIJALLE	Arvi A. Koivisto
SANA JOULUKSI	Reijo Arkkila
NÄIN TULI PARKANOSTA KAUPPALA	Väinö Toivanen
LAPSUUTENI JOULU	Eenok Vahosalmi
JOULUVIRSI	A. Seistamo
REIMAN TYTTÖJÄ TAPAAMASSA	Ritva Kolho
JUHANNUSKIRKKO PARKANOSSA 1928	Aaro Numminen
SEIMETÖN LAPSI	Aili Sirola
VANHUSTENTALO VALMISTUI	Martti Tuisku
SETÄ JA MINÄ PARKANOSSA, SYNTYMÄPÄIVILLÄ, VAAKUNA-ASIAA, KOKEMUS KADULLA, pakinasarja	Aulis Mikkilä, Väinö Hii- vala, Arvi A. Koivisto
ITKUPOLSKA PARKANOSTA	Arvi A. Koivisto
PARKANON—KIHNIÖN PELIMANNEJA	Eino Saari
MUISTIKUVIA LAPSUUTENI RAIVALASTA	A. Seistamo
JOULUNA	Keijo Rakennus
300 KILON MUIKKUSAALIS AUREJÄRVESTÄ	Juho Lannetta
HIRVEN JÄLJILLÄ	Matti Laiho
VIELÄKÖ HONKIA HUMISEE	Arvi A. Koivisto
NEEKERITKIN KUMARSIVAT PAROONIA	Martta Sevio
KIRJASTOAUTO KIERTÄÄ KYLIÄ	Pentti Viljamaa
SIITOSKANALASSA	Markus Käenmäki
PISTE, VIIVA JA PINTA	Lauri Koskimaa
KIRJEITÄ AMERIKAN MARILTA	Aili Tokkola
PARKANON KALEVAN NUORET SUHTEITA SOLMI- MASSA	Veikko Pokkinen
MAANANTAI, LOKAKUUN TOINEN PÄIVÄ	Anne-Mari Pajulahti
NAPPULAPESÄPALLOILUA PARKANOSSA	Lauri Kiviniemi
NUOREN MIETTEITÄ JOULUNA	Arja-Leena Mansukoski
PERHOSTENKERÄILY HARRASTUKSENA	Jussi Kanervo
KOULULAISET KIRJOITTAVAT	
SANANLASKUT	
kerännyt Helena Lehtinen	
LAINAUKSIA PARKANON JA KIHNIÖN KIRJASTA ...	Kalevi Kuukka
Valokuvat: Matti Tuomisaari, Arvi A. Koivisto, Lauri Kiviniemi ja Veikko Pokkinen	

HYVÄÄ JOULUA

ja

ONNEA UUELLE VUODELLE

Parkanon Joulun toimitus

Parkanon Jouluk

JULKAISIJA

Parkanon Nuorisoseura

TOIMITUS

Arvi A. Koivisto	päätoimittaja
Ritva Kolho	toimitussihteeri
Esa Nalkki	toimitussihteeri
Eero Koivisto	
Toini Kosola	kansi
Juhani Käenmäki	ilmoitukset
Kauko Kosola	
Martta Rantala	levikki
Juhani Nuijanmaa	
Tarja Viitasalo	rahastonhoitaja

LUKIJALLE

Parkanon ja Kihniön kirjan ilmestyttyä heräsi Parkanossa ajatus, että paikkakuntatietouden ja kulloistenkin elämäntuntemien tallelle panoa voisi täällä edelleen jatkaa toimittamalla vuosittain yhden numeron kotiseutulehteä, kuten eräissä kuntanaapureissa jo aikaisemmin on tehty.

Asian toteuttaminen uskottiin Parkanon nuorisoseuralle, joka muodosti toimituskunnan osaksi oman johtokuntansa jäsenistä, osaksi kutsumalla siihen muita, kirjoitusharrastuksesta tunnettuja parkanolaisia. Sitten vain toimituskunta pyysi kirjoituksia eri henkilöiltä, keräsi ilmoituksia, neuvotteli kirjapainon kanssa ja nyt on lehti tässä lukijan kädessä.

Parkanon nuorisoseuran nykyinen jäsenmäärä on kolmisensataa. Seura on perustettu v. 1913 ja sen pitkähkön elämän varrelle on osunut luonnollisesti jo mo-

nenlaisia aikoja, toiminnan nousu- ja laskukausiakin. Nuorisoseura on useimmille parkanolaisille tuttu ja hyvin monet ovat itse osallistuneet sen toimintaan. Tällä hetkellä lienee kansantanhuharrastus näkyvintä seuran toiminnoista.

Nuorisoseura näyttää ennenkin tarttuneen moneen asiaan jota paikkakunnalla on lähdetty kehittämään. Mainittakoon vain puolen vuosisadan takaa seuran ylläpitämät opintokerhot, torvisoittokunta ja viulunsoittoryhmäkin. Ne kaikki on tänään voitu sijoittaa kansalaisopistoon, yhteiskunnan rahoitustuen turviin. Nuorisoseura on myös jo ennen, 40-luvun loppuvuosina, toimittanut lehteä. Sen nimi oli »Tasapää» ja se ilmestyi käsinkirjoitettuna.

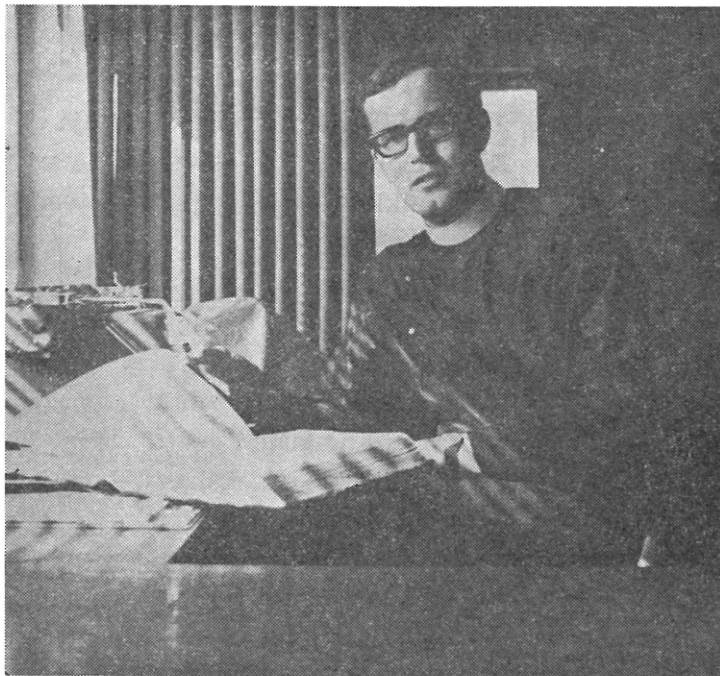
Parkanon Joulun pyrkimys on omalta vähäiseltä osaltaan tehdä kotiseututyötä ja vaalia parkanolai-

suutta. Nuorelle kauppala-le toivottu vireä kehitys sisältää myös sen, että paikkakunnan hengen tulee olla vireä. Jos näin on, kehittyy myös talouselämä. Paikkakuntahengen vaalimisessa oltaisiin jo pitkällä jos kauppalalaiset tuntisivat aina pientä ylpeyttä sanoessaan olevansa Parkanosta! Ainakin puolileikillään voisi väittää paikkakuntalaisten yhteishengessä silloin vielä olevan vähän parantamista, kun eräiden laitakyläen asukkaat kauppala-keskustaan lähtiessään sanovat menevänsä Parkanoon!

Monet uudet asiat, joita nuorisoseura on toimintansa varrella lähtenyt kehittämään, ovat ajan myötä tuottaneet hyvää hedelmää. Toivokaamme samaa tulevaisuutta myös tälle lehdelle!

Arvi A. Koivisto

Reijo Arkkila:

SANA JOULUKSI

Enkelin jouluviesti kuului: »Minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle». (Luukas 2:10) Haluaisin erityisesti alleviivata noita sanoja »kaikelle kansalle». Joulun iloinen sanoma on tarkoitettu jokaiselle eroituksesta.

Meillä ihmisillä voi olla monia eri syitä, miksi joulun sanoma ei meitä tavoitakaan eroituksesta. On niitä, joita arjen työt ja tehtävät painavat. Joulun merkitsee tällöin vain lisäponnistusta muutenkin kireään työtahtiin. On vanhempia, joiden iloa estää huoli nuoristaan. Ja on taas nuoria, jotka kokevat, ettei heitä ymmärretä kotona. Tällaisista ongelmista ei tunnu päästävän eroon joulukuukaan. On yksinäisiä ihmisiä ja sairaita, joiden taakkaa ei joulun juhlaakaan tunnu keventävän. Joku meistä

muistelee rakkaitaan, joita ei enää ole keskeisyydessämme. Joulun tuntuu menetetyltä, kun ei sitä saa viettää läheistensä kanssa.

Joulun sanoma, sanoma Vapahtajan syntymästä, tahtoo tavoittaa kaikki. Työn ja tehtävien paineen keskelle kuuluu sana: »Älkää mistään murehtiko, vaan kaikessa saattakaa pyyntönne rukouksella ja anomisella kiitoksen kanssa Jumalalle tietäväksi». (Fil. 4:6) Vanhemmat ja heidän nuorensa kutsutaan yhdessä ihmettelemään seimen lasta, joka taivaasta tuli ihmisen osaan meitä auttaakseen. Ongelmamme ovat Hänelle tutut, siksi »voi hän kiusatuista auttaa» (Heb. 2:18) Yksinäisille ja omiaan kaipaaville kuuluu Jeesuksen lupaus: Minä olen teidän kanssanne joka päivä» (Matt. 28:20) Et ole

yksin, sillä Vapahtaja on lähelläsi.

Joulun viesti tahtoo kaa-
taa maahan myös kaikki
meidän ihmisten pystyttä-
mät väliseinät. Meidät
eduistamme taistelevat, toi-
siamme painavat ja luokit-
televat ihmiset viedään
kaikki saman Vapahtajan
eteen. Saavutuksemme, si-
veellinen tasomme tai us-
konnollisuutemme aste ei-
vät tee meitä yhtään kelvol-
lisemmiksi joulun Herran
edessä. Sillä kaikki me tar-
vitsemme saman Vapahta-
jan ja Hänen lahjoittaman-
sa syntien anteeksianta-
muksen.

Niin, me kaikki tarvit-
semme Vapahtajan, me
kaikki pienimmästä suu-
rimpaan. Tässä on joulun
ihmeellisyys ja ainutlaatui-
suus: Se tulee Jeesuksesta
Kristuksesta »kaikelle kan-
salle».

Väinö Toivanen

Näin tuli Parkanosta kauppala

Ajatus muuttaa Parkanon kuntamuoto kauppalaksi ei suinkaan syntynyt minkään äkillisen mielihohteen vallassa. Kuntamuodon muuttamisesta käytiin keskusteluja jo 1960-luvun alussa, saataessa teollisuutta paikkakunnalle. Keskustelut olivat luonteeltaan epävirallisia, virallisissa kokouksissa asiasta ei juuri enempää tuolloin keskusteltu. Ja perusteita asiasta keskusteluun ja sittemmin kuntamuodon muuttamiselle oli riittävästi. Ryhtyessään laatimaan vuoden 1956 vaiheilla Tampereen talousalueen seutukaavaa silloinen Tampereen Liikennealueen Seutusuunnitteluliitto r.y. totesi kaikkien rakennetutkimusten osoittavan, että Parkano on yksi talousalueen keskustaaajamista. Parkanolla oli jo silloin kehittynyt ja

laajaa aluetta palveleva palveluvarustus.

Vuonna 1956 ilmestyneessä Seutusuunnitteluliiton ja Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen suorittamassa rakennetutkimuksessa Parkanon kaupallisen vaikutusalueen todettiin olevan laajin koko talousalueella Tampereetta lukuunottamatta. Edelleen samassa tutkimuksessa todettiin, että koska Parkano sijaitsee Tampereen, Porin, Seinäjoen ja osaksi Jyväskylän talousalueiden välissä, on sen vaikutusalue itsenäisempi kuin lähempänä suurkeskuksia sijaitsevien pienien talousalueiden vaikutusalueet.

Valtakunnansuunnittelutoimiston julkaisusarjaan sisältyvässä Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen suorittamassa ja vuonna 1967

julkaistussa Suomen keskus- ja vaikutusaluejärjestelmää koskevassa tutkimuksessa Parkanon kirkonseutu on todettu kauppala-alueen keskuksiksi. Ja vielä voimme todeta, että Tampereen Seutukaavaliiton runkokaavassa vuodelta 1969 Parkano on luokiteltu kuntaryhmäkeskukseksi.

Edellä esitetystä käy ilmi, että Parkanolla oli painavat perusteet anoa kuntamuodon muutosta. Tämän vuoksi valtuusto 21. päivänä huhtikuuta 1971 teki päätöksen, jonka mukaan Valtioneuvostolle tehdään esitys Parkanon maalaiskunnan muuttamisesta vuoden 1972 alusta lukien kauppalakunnaksi.

Monet kuntalaiset ovat esittäneet kysymyksen, mitä etuja ja mitä haittoja tällä

ratkaisulla saavutettiin. Etuja on vaikeampi vielä osoittaa, mutta kielteisenä puolelta voidaan todeta eräiden valtionavustusten väheneminen. Kuluvana vuonna valtionapujen laskettiin vähenevän yli 300.000 markkaa. Suurin tämä on koulutoimen osalla, mutta kun vuonna 1974 syyslukukauden alussa Parkano siirtyy peruskoulujärjestelmään tulee valtionavustus kauppalaan kantokyluokkaan sidotuksi. Kiistämättä kauppalalla nimellä on aina tietty mainosarvo. Se on eräänlainen tavaramerkki, joka takaa ulkopuoliselle sen, että ko. paikkakunta on kehityksessään tietyllä tasolla. Ulkopuolinen yrittäjäkunta tuntee suurempaa kiinnostusta sellaista paikkakuntaa kohtaan, jossa palvelukset ovat riittävän korkealla ja jonka edelleen kehittyminen on taattu. Tästä on täälläkin jo saatu kokemuksia. Edelleen kuntamuodon muutos vaikuttaa paikallisiin asukkaisiin ja yrittäjiin aktiivisesti. Vielä voidaan todeta, että kaikki ne kunnat, jotka on muutettu kauppaloiksi, ovat kulkeneet kehityksessään eteenpäin eivätkä suinkaan ole taantuneet.

Kuntamuodon muutos ei sinänsä ratkaise yksinään Parkanon vastaista kehitystä. Voidaksemme myönteisessä mielessä kehittää kotikauppalaamme tarvitsemme jokaisen kauppala-laisen rakentavaa yhteistyötä. Ensisijaisesti olisi saatava lisää uusia työpaikkoja sekä sen rinnalla asuntoja. Tällä tavoin voitaisiin turvata työvoiman pysyminen paikkakunnalle. Toissijaisesti olisi paikkakunnan palveluksia lisättävä ja kehitettävä. Näillä toimenpiteillä voimme taata turvallisen ja viihtyisän kotikauppalaan sen jokaiselle asukkaalle.

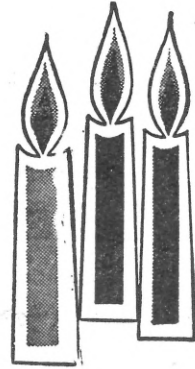
Eenok Vahosalmi

LAPSUUTENI JOULU

Minun muistikuvani lapsuuteni ajan joulusta ylettyvät 65 vuoden taakse, joten monta joulua on tuohonkin väliin mahtunut. Vaikka minun piti kertoa Pohjois-Satakunnan vanhoista joulunviettotavoista, niin minun on tyydyttävä kertomaan miltei yksinomaan omista kokemuksistani, sillä meillä lapsilla ei ollut tilaisuutta päästä kurkistamaan edes naapurin joulunviettoa. Uskon myöskin ettei esim. Pohjois-Ikaalisten ja Parkanon joulunviettotavoissa ollut mainittavaa eroa. Ainoa ero lieenee siinä että Ikaalisissa liittyi joulunviettoon myöskin sahti. No — ei tuo sahti kylläkään liittynyt yksin jouluun, sillä sahtia tehtiin ja juotiin ainakin vauraammissa taloissa miltei joka pyhä. Parkanoon ja Kihniöön on sahtin käyttö tullut myöhemmin ja paljon vähäisempänä.

Toisena erona voisin mainita sen, että Ikaalisissa tehtiin ainakin jouluksi varileipää, se tehtiin hyvistä ruisjauhoista ja ruismaltaista kuuman veden avulla imeltäen ja lievähkösti hapattaen. Hyvin tehtynä se oli herkkujen herkku, mikä ei paljon särvintä kaihannut.

Vaikka eläminen meillä niinkuin muissakin köyhemmissä paikoissa oli yksinkertaista ja tiukkaa, niin kyllä jouluksi sentään yritettiin järjestää parempaa suuhunpantavaa ja lahjoiksi jotain päälle-pantavaa, ainakin sukkia tai käsineitä. Äidin olisi tietenkin pitänyt valmistaa ne salaa, mutta se ei pienissä ja ahtaissa tiloissa ollut mahdollista. Siksi äidin oli pakko juksata meitä uskottelemalla, että ne sukat ja käsineet oli joku emäntä tilannut. Kyllähän me lapset arvasimme että se emäntä oli äiti itse, mutta olimme äidin mieliksi vaan kovasti uskovinamme. Ja sieltä

yhteisestä isosta paketista, mikä aattoiltana pitkän piinallisen odotuksen jälkeen vihdoin lennähti ovesta sisään, niin sieltä isosta paketista ne löytyivät itsekunkin pienet pehmeät paketit. Sitä vähän harmittelimme kun sillä pukilla oli niin kiire ettei ehtinyt sisään asti tulla.

Se suuhunpantava taisi meillä olla vähän parempaa ja monipuolisempaa kuin muissa vastaavissa paikoissa, sillä äiti oli taitava ruuanlaittaja ja hän piti oikein kunniasanaan, että joulupöytä oli mahdollisimman monipuolinen ja edustava. Siihen kuului tavallisesti lihaperunasoppa, lanttulaatikko, lipeäkala, perunalaatikko, riisipuuro, rusinasoppa ja mannaryynivelli. Leipääkin oli kolmea lajia: tavallinen kuiva hapanleipä, ohrarievä ja varileipä. Kahvia juotiin kotitekoisen pullan kanssa kolmesti päivässä. Sahtiakin meillä oli, mutta ei tahtonut sahti isältä kulua, sillä hän oli huono kaljamies, tarjosi sitä kuitenkin mielellään hyville naapureilleen.

Joulu ilman joulukuusta ei ole mikään joulu. Tämän saimme kokea sinä ainoana jouluna, jolloin ei meille kuusta tuotu ja kyllä se oli ikävä joulu. Siihen aikaan oli kuin kirjoittamaton laki, että joulu-

kuusen sai ottaa toisen metsästä ilman lupaakin ja sanantapa olikin, ettei hyvää joulukuusta saa ellei sitä varasta. No kynttilät siihen kuuseen ainakin ostettiin, mutta koristeet me lapset valmistimme itse, se oli paperisuikaleista liimatua ketjua ja liimakin oli omaa tekoa, keitettyä perunaa hierottiin sormin pöydän pinta vasten, kunnes siitä muodotui sitkeä massa ja kummasti sillä vaan kävi liimaaminen. Sitten myöhemmin oli jo ostokoristeitakin, kuten hopealankaa ja enkelin kuvalla varustettuja konvehiteja, vaan tulipa taas sellainenkin aika että niitäkään ei saanut, joten ne konvehditkin oli tehtävä itse, mutta kovia niistä tuli, sillä sisältä ne olivat puuta.

Jouluaaton askareet pyrittiin tekemään niin aikaisin, että joulusaunaan päästiin jo klo 3—4 aikoihin, vasta jouluaterian jälkeen käytiin antamassa karjallekin jouluateria — valikoituja heiniä tai kuroja.

Kun me lapset sitten jo vähän vartuimme, lauloimme äidin johdolla joululauluja, joista varsin suosittu oli: Tähti taivahinen kerran . . .

Mitä noiden muiden joulunviettopauihin tulee, niin kullakin lienee ollut hieman omat tapansa, mutta se ainakin oli ehdoton sääntö, että jouluna ei menty kylään. Jos siihen joku liikaa maistanut erehtyi, niin hänestä tuli joulusika ja otettiin vastaan sikaa matkien, röhkimällä.

Kun nyt vertaa tämänpäivän joulua entiseen, niin huomaa että paljon on eroa. Minun lapsuuteni aikainen elämä oli ilotonta ja kovaa, siksi juuri juhlapyhät toivat tervetullutta vaihtelua muuten ankeaan elämään. On hyvä muistaa sekin, että lapsi kokee kaiken näkemänsä ja kuulemansa paljon herkemmin, tunteellisemmin ja riemukkaammin kuin aikuinen ja siitä kai johtunee, että vielä vanhanakin muistaa nuo lapsuuden ajan harvat kultaiset hetket niin sanomattoman kauniina. Kuten jo sanoin niin paljon on eroa, sillä

A. Seistamo

JOULUVIRSI

Sävel "Enkeli taivaan . . .

**On joulu suuri juhlamme,
se synnyinpäivä Herramme.
Sai Lapsi vuoteen seimestä,
härkien tallin nurkasta.**

**Ei ollut tilaa köyhälle,
ei äidille, ei Lapselle
majassa tylyn ihmisen,
ei ylhäisen, ei alhaisen.**

**Näin tahto oli ylhäältä
suurelta taivaan Herralta,
ei kulta eikä kunnia
tuo autuutta, ei onnea.**

**Vain mieli nöyrä, alhainen
on Herran eessä ylhäinen
ja usko vahva Jumalaan
se ihmisen vie onnelaan.**

**Siell' maja sama kaikille,
niin köyhille kuin rikkaille.
Ei erotella mustia,
ei rotua, ei kastia.**

**Me joulua taas juhlimme
ja seimen ääreen tulemme
äitiä, Lasta katsomaan,
ylistysvirttä laulamaan.**

**Olispa rauha päällä maan,
ett' jokainen vois jouluaan
hartahin mielin juhlia
ja laulaa joululaulua.**

**Ken linnassaan, ken
majassaan,
ken kodassaan, ken korsussaan
tai alla taivaan tähtien
tavalla lammaspaimenten.**

tämänpäivän joulusta puuttuu lapsuusajan joulun tunnelma. Silloin siinä oli vielä väkevänä mukana joulun sanoma — nyt se on jo unohdettu. Joulusta on tullut kaupallinen markkinabisnes, jossa pääasiana on ylettömän yleisten lahjojen hankkiminen, antaminen ja saaminen.

Tähän on tultu yleisen taloudellisen kehityksen ja nykyaikaisen valistuksen tulokseksi, joka ei jätä sijaa tunteiluun eikä menneen ihannoimiseen.

Ritva Kolho

Reiman tyttöjä tapaamassa

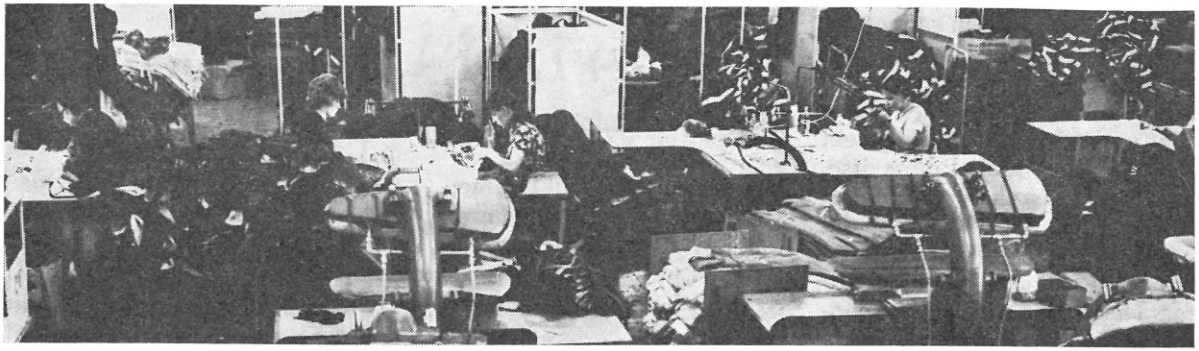
Reima Oy:n tehtaalla Parkanossa on työssä sataviisikymmentä naista, joskin enemmän saisi olla: työvoimapula ompelijan ammatissa on suuri. Syksyllä pidettiin uusi vaiheompelijakurssi, jonka piti tuottaa lisää ompelijoita. Kurssille oli saatu kuitenkin vain vähimmäismäärä osanottajia eli kaksitoista kurssilaista. Ompelukurssilla käyvät tytöt ovat yleensä kotoisin Parkanon lähiympäristöstä, tehtaalla jo vakinaisessa työssä olevat ompelijat usein hyvin kaukaakin.

Teollisuusväestö, usein muualta tänne muuttanut, on Parkanonkin väestöstä yksi osa, osa, joka jatkuvasti kasvaa. Asuntojen puute estää osittain nuorten ja työkykyisten teollisuuden palveluksessa olevien tulon ja pysymisen paikkakunnalla. Reima Oy on osaltaan yrittänyt helpottaa kireää asuntotilannetta vuokraamalla entisen Vanhan Pappilan työntekijöidensä asuntolaksi.

Vanhassa Pappilassa elää nuori yhdyskunta: kaksikymmentäkolme nuorta tyttöä, kaikki kotoisin eri puolilta Suomea. Nyt heitä yhdistää sama työpaikka ja parkanolaisuus. Vanhan Pappilan eteisessä kohtaa vieraaksi tulijaa hauska näky: kaksikymmentäkolme paria kirjavia kumisaappaita suorassa rivissä. Joka paikassa näyttää siistiltä. Huoneita Vanhassa Pappilassa on kaikkiaan neljätoista, joihin mahtuu yksi, kaksi tai kolme asukasta.

Asuminen on melko halpaa: yhden hengen huone maksaa seitsemänkymmentä markkaa kuukaudessa, useamman hengen huoneet

Housujen ompelemista Reiman tehdassalissa.

vähemmän. Alakerrassa on myös yhteinen keittiö, jossa on sähköhella, jääkaapit ja runsaasti säilytystilaa sekä suihkut ja sähkölämmittimen sauna, yläkerrassa on televisionkatseluhuone. Jokainen siivoaa oman huoneensa, yhteisten tilojen siivousvuorot on jaettu jokaiselle viikko kerrallaan. Tällä kerralla Vanhassa Pappilassa asuu kuulemma pelkästään mukavia tyttöjä, siivousvuorot ja sopu säilyvät.

Tyttöjen työpäivä alkaa kello seitsemän. Joinakin aamuina tämä aikainen nousu tuntuu ylivoimaiselta. Joskus taas on mukava nousta aikaisin ja työhön meno tuntuu miellyttävältä, jos töissä odottaa jokin kiinnostava työvaihe, josta tietää

saavansa hyvän urakan. Vuorotyöhön siirtyminen tuntui hankalalta, on parempi päästä ajoissa työstä kotiin.

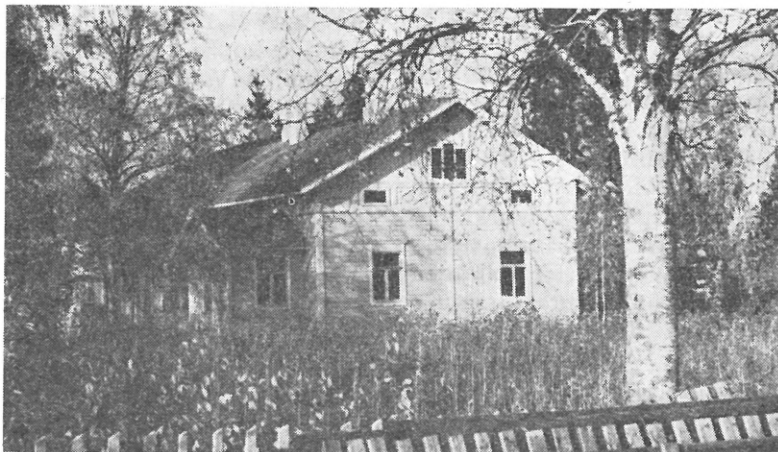
Ruokatunnilla voi tehtaassa ruokalasta ostaa annoksia melko huokeaan hintaan. Jotkut tytöt ostavat vain jogurtia, kahvia ja sämpylöitä. He kuuluvat siihen hämmästyttävään ihmisryhmään, joka pysyy hengissä vuodesta toiseen pelkän kahvin, pullan ja tupakan avulla. Kotona osa tytöistä käy melko harvoin, ehkä kerran kuukaudessa, ja silloin syödään pohjattomasti.

Iltaisin tytöt oleskelevat yleensä vain kotona Vanhassa Pappilassa. On hyvä, ettei koskaan tarvitse olla yksin; viihtyy paremmin. Jos haluaa olla omissa oloissaan, käy

sekin päinsä. Tansseissa käydään keskimäärin kerran viikossa, talvella ehkä harvemmin, ravintolassa istuminen tulee liian kalliiksi. Elokuissa käydään melko usein. Liikuntaa tekisi myös mieli harrastaa, mutta sopivaa muotoa ei ole vielä löytynyt. Iltaisin tytöt ompelevat myös vaatteita, oikeita ammattilaisia kun ompelemissä ovat. Ystävättärillemme ja itsellemme saadaan näin vaatteet halvalla, muille ei ole töitä tehty.

Reima ei tarjoa työntekijöilleen mitään erityisiä harrastusmahdollisuuksia. Tätä ei koeta mitenkään puutteena. Yrityksen tehtävänä ei liene ohjelmoida työntekijöidensä vapaa-aikaa. Katsotaan, että vapaa-aikoinaan tytöt ovat pelkästään parkanolaisia, jotka voivat harrastaa samoja asioita kuin muutkin parkanolaiset, samalla myös tutustuvat uusiin ihmisiin.

Rahaa jää vaatimattomasti eläen jokaiselle säästöön, koska ruoka- ja asuntomenot ovat pienet. Kuitenkin täytyy asuntoon hankkia mm. kalustus, johon moni Vanhassa Pappilassa asuva näyttääkin uhranneen paljon. Ja miksei tytöt näkisi vaivaa kotinsa kunnostamiseksi. Joka huoneessa on uuden aikaista ja sievää: safirituoleja, raamuja, viherkasveja.

Vanha Pappila uudessa käytössä.

Api, Mirjami, Kyllikki ja Lyyli kertovat ajatuksiaan. Mirjami on ollut ompelijana kymmenen vuotta, joista Reimalla kolme vuotta. Hän on ammattiinsa tyytyväinen. »Olisin halunnut kampaajaksi tai ompelijaksi, ja ompelija minusta sitten tuli.» Tulevaisuudensuunnitelmia on, mutta niistä ei puhuta... Kyllikki on käynyt kolmevuotisen pukuompelulinjan ammattikoulussa. Hän sanoo, ettei tällainen tehdasmainen vaiheompelu oikein vastaa hänen oppimiaan taitoja. Täytyisi päästä eteenpäin, mutta keskikoulu alkaa olla jolkaiseen kouluun ja kurssille pääsyvaatimuksena, monia jatkomahdollisuuksia ei ole.

Tytöt eivät aio olla ompelijoina koko elämäänsä. Minne mennään tai mitä ompelamisen tilalle, siitä ei kukaan vielä osaa sanoa mitään varmaa. Naimisiin ja kotirouvaksi? Ei missään nimessä! Alle kaksikymmentävuotiaana ei kenenkään pitäisi mennä naimisiin, ihmiset ovat silloin vielä liian lapsellisia. Perheen elättäminen vaatii nykyään molempien aviopuolisoitten työssäkäyntiä. Jos on hankkinut ennen avioitumistaan itselleen kunnon ammatin, vaikka tämän ompelamisen, voi palata työhön lasten tultua isoiksi. Kyllä ammattitaitoinen ihminen aina työtä saa. Lasten päivähoito pitäisi Parkanossakin järjestää, ettei naisten avioituminen ja lasten hoitaminen veisi Reimalta työvoimaa kotiin parhaiksi työvuosiksi, sanovat tytöt, — tulevat perheenäidit.

Työtään tytöt eivät pidä rasittavana eivätkä helpponakaan. Tilanne on sama kuin muissakin naisvaltaisissa työpaikoissa: tyttöihmiset eivät ole niin näänntyneitä kuin perheelliset äidit, joiden täytyy kotona tehdä toinen työpäivä tehtaasta

Kahvihetki Vanhan Pappilan keittiössä.

paluun jälkeen. Urakkatyö on toisaalta liian kireää, toisaalta jos jaksaa hyvin tehdä, tuloksen huomaa tilipussissa. Joka päivä ei kuitenkaan pysty mitenkään yhtä hyvin suorituksiin vaikka kuinka yrittäisi.

Ompelupuolella melkein kaikki työ on urakkatyötä. Jos ompelija kehittyy työssään hyvin on mahdollista yletä työnjohtajaksi tai laadunvalvojaksi. Näiden tyttöjen esimiehet ovat kuulemma varsin mukavia. Työnjohtajat ovat tasapuolisia, jakavat urakat sopivasti, eivät suosi ketään. On vaikeaa olla hyvä työnjohtaja, tytöt tuumivat.

Vanhassa Pappilassa asuvat tytöt ovat pahoillaan siitä, että heidän asuntolansa on saanut joskus hieman epäilyttävän maineen. Pahoissa puheissa ei ole mitään perää. Niitä ovat ehkä levittäneet pettyneinä ne innokkaat oven ja ikkunoiden takaa kurkkijat, jotka päätäväisestään on karkoitettu pois. Onneksi ei viime kevään jälkeen ole kukaan käynyt hätyyttelemässä. Ehkä asuntolan olemassaoloon ja sen asukkaisiin on Parkanos- sa jo niin totuttu, että on saatu olla rauhassa.

Millaiset ovat sitten tulevaisuuden näkymät, Api, Mirjami, Kyllikki ja Lyyli? Eteenpäin pitää yrittää, sillä parannuksia omiin ja toisten asioihin ei saada vain paikallaan seisomalla. Pitää itse osallistua ja pyrkiä parempiin oloihin. Nämä tytöt ainakin vakuuttavat, että eteenpäin on päästävää. Heistä ei ainakaan tule sellaisia paikallaan seisovia tai miehen elätettäviä. Reippaita tyttöjä ja aikamaisia nais-asianaisia!

Aaro Numminen

Juhannuskirkko Parkanossa 1928

Ehkäpä olisi paremmin paikallaan kirjoittaa joululehteen talvi-aikaisesta kirkossakäynnistä kuin keskikesäisestä tapahtumasta. Kun tuo otsikossa mainittu tapaus on kovin järkyttävä sattumus, niin sallittaneen senkin kuvaamiselle sijansa joululehdessä.

Mainitsen heti alkuun, etten itse ollut tuossa juhannuskirkossa mukana, mutta näin sen ulkopuoliset tapahtumat melko läheltä, kotoani käsin. — Ehkäpä olin ollut juhannuskokolla naapurien lasten kanssa Kirkkojärven rannalla, Rauhalan niemellä ja sen takia juhannusaamuna vähän uneliaammalla päällä. Aivan varmasti en sitä enää muista. Joka tapauksessa olin kotosalla, enkä kirkossa. Juhannuspäivä oli heti aamusta alkaen mitä kaunein kesäpäivä. Aurinko paahtoi täydeltä terältä pilvettömältä taivaalta. Kirkkoväkeä oli kokoontunut paljon. Olihan silloin rippikoulutyttöjen ripillepäästö. Muun kirkkoväen lisäksi oli siis rippilasten vanhempia ja muita omaisia sekä tuttavien ja ystävien kokoontunut paljon kirkonkylään.

Osa kirkkoväestä kuljeskeli aamusella hautausmaalla, vanhan tavan mukaan, ja osa oleskeli kirkonmäellä muuten vain. Ehkäpä siinä tavattiin pitkistä aikaa tuttavien ja vaihdettiin vähän kuulumisia puolin ja toisin. Osa poikkesi nauttimaan virvokkeita, joita sitten maisteltiin vehnäsen kanssa. Ehkäpä isännät tarkastelivat toistensa hevosia ja keskustelivat vuodentulosta keskenään.

Hevoset ja polkupyörät olivat silloin yleisimmät kulkuneuvot, mutta kyllä autojakin oli jo melkoisesti kirkkomatkoilla käytössä. — Näin odoteltiin yhteensoittoa kirkkoon astumisen merkiksi.

Vähän ennen kymmentä taivas vetäytyi yhtäkkiä synkkiin pilviin ja pian sen jälkeen alkoi sataa rankasti vettä. Ulkosalla olijoille tuli kiire päästä sateensuojaan ja

niin kirkko täyttyi aina lehterien ja »konkien» täydeltä. Joitakin miehiä oli kiivennyt kellotapuliinkin maisemia katselemaan, kelloihin tutustumaan ja sateensuojaan. Sateen kestänyt jonkin aikaa kuului kerran vaimeata ukkosen jyrinää. Sitten se tapahtui! Kirkasta salaman väläystä seurasi heti voimakas paukaus. Oli kuin isokaliberisen tykin kranaatti olisi räjähtänyt aivan lähellä. Maa oikein tärähti. Ikkunat helisivät kotonankin. Satu juuri silloin katselemaan ikkunasta kirkon suuntaan. Näin valtavan mustan savupilven, niin luulin, hulmahtavan kirkon yläpuolella. Juoksin hakemaan isääni, joka myös oli silloin kotona ja huusin hänelle: »Kirkko palaa!»

Jäin seuraamaan tilannetta. Eihän minusta mitään apua olisi siellä kirkkomäellä! Vähän ajan kuluttua alkoi kirkosta purkautua väkeä ulos. Sitä tuli tien täydeltä rankkasateessa. Menin maantielle saadakseni jotain tietooni tapahtuneesta. Se oli kaameata nähtävää ja järkyttävän riipaisevaa kuultavaa.

Märisissä vaatteissa, puvut enemmän tai vähemmän riekaleina, kirkkoväki vaelsi pitkin tietä pois, pois, pois... Jotkut itkivät hysteerisesti ja jotkut huutelivat omaisiansa. Toiset kyselivät: »Olekkos nähäny sitä ja sitä henkilöö?» Autot yrittivät äänimerkkejä toittottaen saada ajoreittiä auki, mutta niidenkin eteneminen oli hidasta. Nuo äänet tuntuivat kammottavilta...

Kotiini tuli kaikki huoneet täyteen hysteerisesti itkeviä ja parkuvia ihmisiä, etupäässä naisia, korjaillemaan repeytyneitä leninkejään ja kuivaamaan niitä. — Meidän kuopus, Sakari-veli heräsi päiväunestaan siihen meteliin. Varmaankin sellaisesta pelästymisestä johtuen tämä veljeni, joka kesällä 1939 hukkuu Parkanon Kirkkojärveen, sen jälkeen koko ikän-

sä tuntui aristelevan ukkossään uhatessa. — Kestikö sadetta tunnin vai pari, en muista. Joka tapauksessa iltapäivällä sää oli jo kauniin aurinkoinen. Mentyäni alkuhämmingin selvittyä kirkonmäelle ja kirkkoon, näin kaiken hävityksen jäljet kaikessa kaameudessaan. Oheisista valokuvista vauriot selviävät parhaiten.

Todettiin, että salama — pallo — salama se oli ollut — iski kello-tapulin huippuun, kulkeutui peltirakenteista yläosaa myöten alas ja sen loputtua hyppäsi tapulin tiilirakenteiden sinkkisille päällyspelleille (ne pellit on poistettu jälkeinpäin) ja edelleen kohti maanpintaa kerros kerrokselta ja poukkasi lopulta kirkon eteläristin lännenpuoleisen nurkan vedensyökytorveen ja sen kautta samasta nurkasta, minkä se repäisi ylhäältä alas saakka kiilanmuotoisesti supistuvasti auki, sisälle kirkkoon miestenlehterille.

Juuri siinä nurkkauksessa »sanottulla lehterillä» salama teki murheellisimmat tuhonsa. Punahonkaiset 35—40 -senttiset seinähirret olivat pahoin pirstoutuneet. Porrasaukon reunakaiteella seinävieveressä istunut konstaapeli Kalle Majamäki, lkaalisista kotoisin oleva ja juuri vähän aikaisemmin Parkanoon muuttanut nuori mies, sai heti surmansa. Hän säästyi palovammoilta, mutta sen sijaan hänen liivintaskussaan sydämen päällä ollut taskukellonsa oli pysähtynyt ja sen taulu oli palanut mustaksi. Hänen edessään vähän

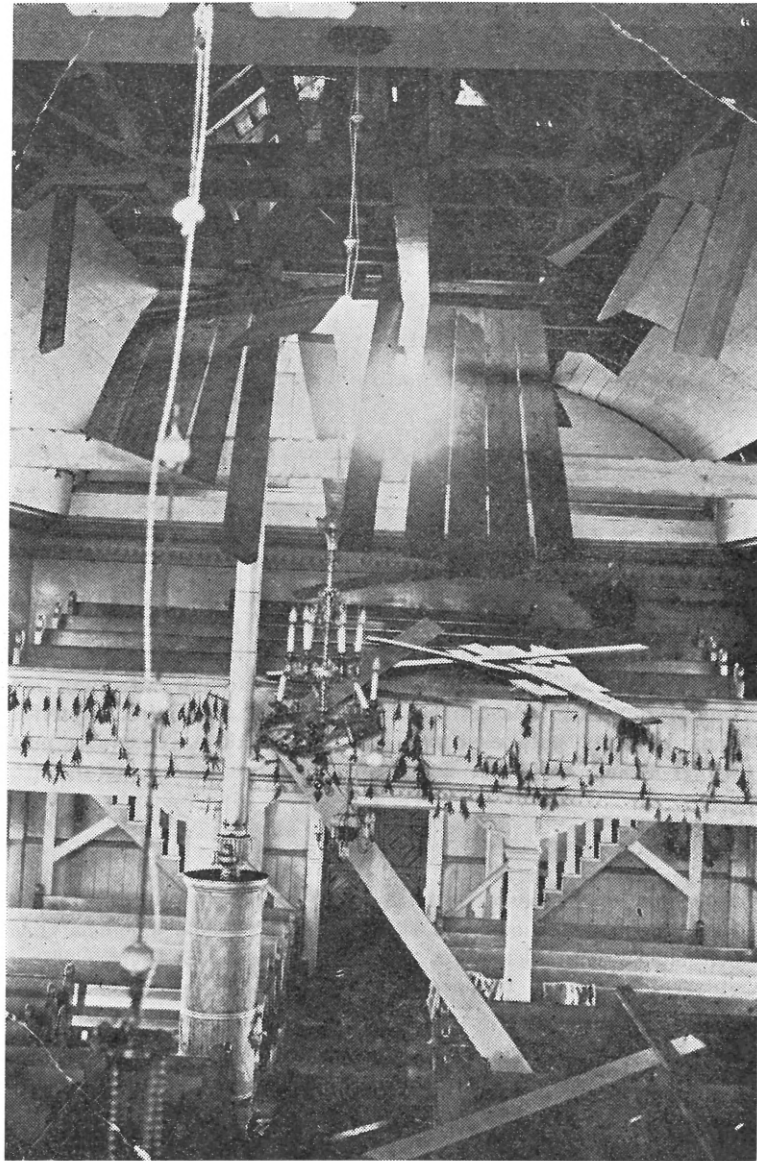
edempänä olevissa penkeissä istuneet parkanolaiset Oskari Hahkamäki (vanhempi), Julius Haukkala ja Svante Pihlajaniemi olivat palaneet vaatteistaan ja ihostaan kiinni penkkeihin. Heidät oli autettu palokeksinvartta apuna käyttäen ikkuna-aukosta ulos maahan. Käsivaraisesti nuo miesraukat olivat laskeutuneet alas lehteriltä toisten tukemina. Työn helpottamiseksi oli ikkunasta ensin vedetty palokeksillä kaikki pokat irti. — Nämä kolme palanutta miestä kuolivat muutaman päivän sisällä Tampereen Yleisessä Sairaalassa.

Eriasteisia loukkaantumisia oli useita kymmeniä. Osa loukkaantuneista joutui sairaaloihin, osa toipui kotihoidossa. — Tri V. Soimajärvi oli silloin lomalla. Hänen sijaisellaan tri Liekolla oli salamaiskun aiheuttamana paljon lisätystä varsinaisen työnsä ohella.

Valokuvat kertovat hävityksestä karmea totuutta. Melkein kaikki ikkunat lensivät paikoiltaan, kattolankkuja putoili alas kirkkoväen päälle. Onneksi rippikoulutytöt eivät juuri silloin olleet alttarilla. Vaateriekaleita oli siellä täällä. Salama oli oikukkaasti repinyt joiltakin ylläolevasta takista hihat vahingoittamatta itse henkilöä. Toisilta se tempasi kengän jalasta. Vaikkakin kirkossa oli hyvä tuuletus ikkunoiden puuttuessa, niin silti siellä tuntui tyypillinen tulipalon katku.

Pallosalama oli joidenkin kertoman mukaan kiertänyt kirkon sisällä ristikongin yläpuolella muutamia kertoja ikäänkuin hakien poistumistietään. Muuten ei salama aiheuttanut kirkossa varsinaisesti tulipaloa. Vain sisääntulonurkan lähellä se sytytti yllämainitut miehet palamaan ja poistumistienään käyttämiensä sähköjohtojen läpi vedon kohdassa, sakastin ullakon päätyseinässä, (siis kirkon itäpäädyssä) se vähän mustutti seinäpahveja.

Alussa mainitsemani kirkon yläpuolelle kohonnut »savupilvi» olikin vain kirkon ullakolta pölyänyt vuosikymmenien ikäinen pöly ja ullakotäyte, mikä purkautui ylös ja ulos ilmanpaineesta auenneiden paloluukkujen kautta.

Pastori Antti Rantamaa miestenlehterillä siinä nurkkauksessa, josta salama iski kirkkoon. Rantamaan edessä näkyy kahden penkin selkänojissa isot tummat läikät. Taempi on Pihlajamäen ja etumaiset Hahkamäen ja Haukkalan palamisen jälkiä.

Rankkasateella kirkon palon samuttamisessa ei ollut mitään osuutta, vaikka »Parkanon historioissa» jostakin syystä virheellisesti niin mainitaan.

Sama paanukatto on kirkon vesikattona vieläkin, mikä sillä oli ollut jo vuosikymmeniä ennen tätä tapausta. Eikä vesikattoa ole edes tarvinnut paikkailla vieläkään.

Varmaan kaikki kirkossaolijat olivat hetken tajuttomina salaman sinne iskettyä. Kuitenkin opettaja

Hannes Bäcklund väitti olleensa ainoa, joka ei pökörtänyt. Ei sitä väitettä voi pitää muuna kuin hänen luulonaan.

Parkanoon samana keväänä viralliseksi apulaiseksi määrätyn pastori Antti Rantamaan piti sinä juhannuksena ensi kerran saarnata seurakunnalleen. Se saarna kuitenkin estyi. Vuonna 1928, myöhemmin kesällä, tuo palavasie-luinen julistaja kirjoitti Suomen Kuvalehdessä aikomastaan juhan-

Salaman repimä nurkka. Kuvassa kanttori Matti Roiha, pastori Antti Rantamaa, hän käytti ylioppilaslakia ja kirkkoväärti Arvid Virranhaara. Heillä on käsissään kirkosta löytyneitä naisten käsilaukkuja ja muuta tavaraa. Heidän takanaan olevasta ikkunasta pelastettiin vaikeasti palaneet ulos. Apuvälineenä käytetty paloheikotus nojaa ikkunapenkkiin. Taustalla puutarhuri Frans Koskinen nostelemaassa ikkunoita seinustalle.

nussaarnan pitämisestä, että Jumala otti puheenvuoron häneltä. Tuon juhannuksen kokemukset synnyttivät jonkin verran uskonnollista herätystä Parkanossa.

Valokuvissa näkyvät silloisten rippikoulutytöiden solmimat ja ripustamat lehmänkieloköynnökset. Pudonneiden kattolankujen paljous kertoo suuresta vaarasta. Paniikin valtaan joutuneet kirkkolaiset hyppelivät lehteriltä alas toisten päälle lehterien portailla vallinneen tungoksen takia. Kun pariovista vain toiset puoliskot olivat auki, niin ulospääsy oli hankalaa, ja siksi voimakkaammat kaahivat heikompien ylitse päästäkseen pois kirkosta. Tälläkin tavalla aiheutettiin lisää loukkaantumisia.

Myös kellotapuliiin jäi merkkejä salaman tuhosta. Siitä putosi paljon tiilimuurauksia eri kohdista. Niitä jälkiä ei korjattu, vaan ne jätettiin tarkoituksella kertomaan jälkipolville tuosta tuhon päivästä. Niinikään tapulin sisä rakenteissa on jälkiä vaurioista. Niinpä esimerkiksi sen parvien valtavista niskoista on revennyt säleitä.

Salama aiheutti myös tapulissa olleille miehille vammoja ja vahinkoja. Muuan Sydänmaankylän mies loukkaantui pahasti nilkkaan. Joiltakin salama repi kenkiä ja vaatteita riekaleiksi.

Kerrottiin salaman tulleen Kirkkojärven yli. Kivelän poikia oli ollut siihen aikaan veneellä Parooninlahdella eli Korkomäenlahdella ja he olivat nähneet noin jalkapallon kokoisen tulipallon kiitäneen matalitse järven yli kohti Kirkkokylää. Minä muistan myös sen vaimean ukkosen jyrynän, minä alussa kerroin, ennen sitä suurta täräystä kuuluneen Kirkkojärven suunnalta.

Hurskas vanhus, H a h k a m ä e n R i i n a, valitteli ja suri silloin kirkosta kotiini tullessaan kovasti miehensä Oskarin sielun tilaa. Oskari kun oli ollut erittäin huolisaa hopeisesta taskukellostaan joutuessaan kuljetettavaksi lääkäriin ja sairaalaan. Kellon Oskari olikin luovuttanut Riinansa haltuun. Sama vanhus piti salaman uhrien hautaustilaisuudessa Parkanon hautausmaalla polvillaan olleen hautakummun äärellä voimakkaan ja hartaan rukouksen.

Ikaalisissa taas poliisikonstaapeli Kalle Majamäen hautaustilaisuudessa vainajan omaiset järkyttyivät syvästi, kun maa ei tahtonut ottaa omaansa vastaan. Hautaan oli näet kertynyt runsaasti vettä, ja jotta hautaus saatiin onnistumaan, oli arkun päälle ladottava kiviä.

Salaman temmellys aiheutti pitkän aikaa vilkasta liikennettä Parkanoon. Jo samaisena juhannuksena saapui paikalle useita sanomalehtimiehiä. Heitä tuli ainakin Porista ja Tampereelta. Myös ikaalilaista ja karvialaista yleisöä muistan olleen lukuisasti jo sinä päivänä Parkanon kirkonmäellä. Ja pitkän kesä kävi kautta Suomen matkustavaisia kuorma-, henkilö- ja linja-autoilla tutustumassa kirkkoomme. Luullakseni suurin osa jalasjärveläisistä pistäytyi sellaisella käynnillä. He toivat ainakin pari sanaa samalla sanavarastooni ostoksia tehdessään: ankkastukki ja kompiainen. Niitä sanoja kuullessani olin aluksi kuin puulla päähän lyöty.

Oleilin paljon kirkonmäellä ja jouduin siten vapaaehtoiseksi oppaaksi. Erään kerran siellä ollessani tuli muuan henkilöryhmä paikalle pastori Rantamaan kanssa. Kun kirkon ovet olivat silloin lukossa ja avain Virranhaaralla asti, niin pastori ratkaisi asian sanomalla minulle: »Menehän sinä aukaisemaan ovi sisältä päin!» Ja niin minä hänen minua achteristani työntäen pääsin sakastin rikkiinäisestä ikkunasta sisälle avaamaan oven haasta.

Väliaikaisena kirkkona käytettiin Uutta Rukoushuonetta, sitä samaa, joka on viimeksi ollut kirkon vieressä. Silloin se oli Vaasantien varrella pohjoiseen mentäessä oikealla puolella maantietä, aivan sen lähellä, Nästtiä vastapäätä.

Myöhemmin Parkanon seurakunta pystytti salaman uhrien yhteishaudalle kurulaista mustaa graniittia olevan muistomerkin. Pätsaan julkisivun yläreuna on muotoiltu salamaa kuvaavaksi. Itse taulunpinnassa on kullattu salama sekä henkilö- ja tapahtumatietojen lisäksi raamatunlause: »Herramme tulee eikä vaikene. Kuluttava tuli käy Hänen edellänsä».

Valitettavasti on joitakin vuosia sitten ymmärtämättömyydestä ja luvatta hakattu patsaaseen vierasta vainajaa koskevat henkilötiedot. — Ne pitäisi siitä poistaa.

Edellisenä vuonna eli 1927 uusittiin kellotapuln ristit. Urakoitsijat Julius ja Eino Roiha ehdottivat silloin ukkosenjohdattimen asentamista samalla kerralla. Se olisi tullut silloin paljon halvemmaksi kuin erikseen laittaen. Olivathan »trellingit» tehtyinä. Siihen ehdotukseen seurakunta ei suostunut. Todettiin vain, että kun kirkko ja tapuli jo niin kauan ovat säilyneet ilman johdatinta, niin kaipa ne säilyvät vastakin.

Näin ei kuitenkaan käynyt. Ukkosenjohdatin laitettiin sitten kesällä 1929. Se johdettiin kirkkopihalta yli tien ja kallioiden Emil Lehdon pellon (nykyistä hautausmaata) ja Akseli Lehtorannan maan rajalla olevaan lähteeseen. — Onkohan se asia niin paljon yleisessä tiedossa, ettei rakennus-eikä muiden töiden takia tietämättä vain katkottaisi sitä kuparivaijeria! — Monena kesänä olen nähnyt sen jälkeen salaman iskevän kellotapuln huippuun. Ukkosenjohdatin on näköjään toiminut, koska tuhoilta on säästytty.

Kellotapuln kaariholvin seinässä on mustavalkoinen taulu, jossa mainitaan lyhyesti juhannuspäivän 1928 tapauksesta. Siinä kerrotaan kirkon vahingoittuneen paljon sisältä. Tuskinpa sellainen taulun lukija, jolla ei ole muuta tietoa asiasta, voi kuvitella kaikkea sitä tuskaa, itkua ja hätää, mitä silloin koettiin Parkanossa yhteisesti ja yksityisissä kodeissa.

Näin tuli talletettua kirjoitukseni otsikossa mainittu tapaus ja siihen läheisesti liittyviä yksityiskohtia sellaisesta »näkövinkkelistä» katsottuna, jota ei tietääkseni ole ennen huomioitu.

Kaikki kunnioitus esivanhemmillemme ja vanhemmillemme elämän saatossa tämänkin tapahtuman yhteydessä.

Aili Sirola

Seimetön lapsi

On saatu kuin orja
nykyjoulu kahleisiin.
Sen hinta määritellään markkinoilla.

Pois tallit! — Pois seimi!
nykyaika huudahtaa,
ja menneen askeleet jo hiekka peittää.

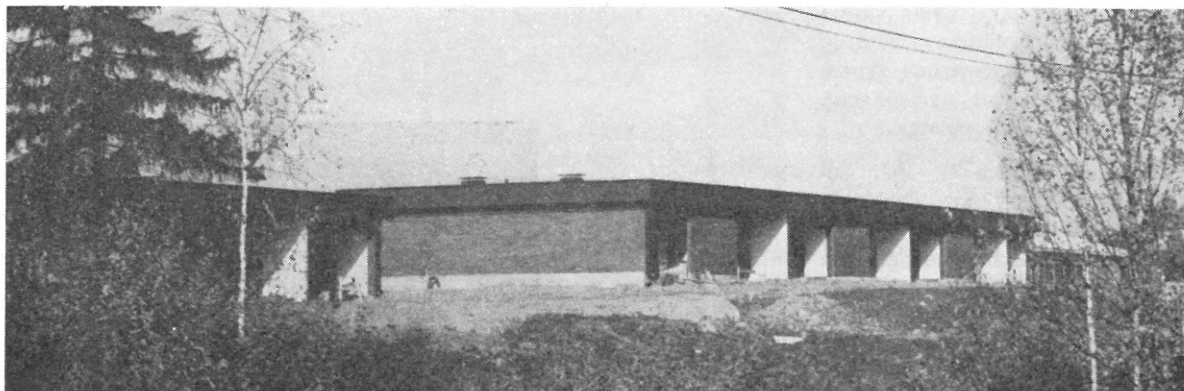
Se tarttuu sydämeen,
iskee tunnelmiin,
saa mietteet kapinoimaan seimen tähden.

Niin — missä on seimi,
kun palkkatyössä äiti?
Kait lapsi kuin kaisla-arkkuun valmis.

Ei muistu jouluviesti,
arkipäivä unohtaa.
Kait ontto vaalivaltti päiväseimi.

On joulu. — On juhla.
Jouluviestit uusitaan,
vaan arki jatkuvasti seimetönnä.

Vanhustentalo Rantakoto pappilankosken rannalla.

Martti Tuisku

Vanhustentalo valmistui

Alkuaan vanhojentalon rakentamisaate ei tietenkään ollut vain parkanolainen, kun säästöpankin puolesta seitsemän vuotta sitten ehdotin yhdistyksen perustamista tarkoitusta varten. Eräillä paikkakunnilla oltiin jo silloin meitä pitteimmällä.

Yhdistyksen sääntöjen mukaan toimintaohjelma sisältää paljon muutakin kuin asuntojen hankinnan. Niinpä tänne suunnitellusta talostakin ajateltiin ensin ns. palvelutaloa, jossa asunon ja täysihoidon lisäksi olisi tarjolla askartelu, kuntoutus- ja kokoontumistiloja uimahalleineen niin talon asukkaille kuin muillekin, vanhoille ja nuorille. Joillakin paikkakunnilla tällaisia taloja onkin.

Parkanossa näin suuri-suuntaisesta hankkeesta oli kuitenkin luovuttava, kun saatiin tietää, että rahoittajat, Asuntohallitus ja Raha-automaattiyhdistys eivät enää hyväksy muiden kuin asuntotalojen rakentamisen. Pelkästään korkeakorkeisten lainojen ja ehkä saatavien lahjoitusten varassa taas ei uskallettu lähteä liikkeelle. Sen vuoksi taloa varten laaditun ensimmäisen

suunnitelman tilalle oli pyydyttävä arkkitehdiltä toinen ja kolmaskin muutoksineen, kunnes päädyttiin nykyiseen muotoon.

Rakennuspaikan löytäminen ja saaminenkaan ei ollut niin yksinkertaista kuin aluksi luultiin. Rouva Virmuksen omistama ns. Nästin alue, yhteiskoulun tien ja maantien välissä, ei luovutusehdoiltaan sinänsä ollut ankara, mutta rahattoman yhdistyksen oli pyrittävä halvempaan ratkaisuun. Päädyttiin Pappilankosken rantaan, josta Parkanon seurakunta vuokrasi tontin pienellä vuokralla. Alkuvaikeutensa olivat kuitenkin vuokrasopimuksenkin aikaansaamisessa.

Mutta niin vain kävi, että edellä sanotun jälkeen vuoden 1971 lopulla rakennusurakka annettiin Rakennusliike M. Ruhalalle.

Neljä erillistä rakennusta käsittävä ryhmä valmistui sopimuksen mukaan lokamarraskuun vaihteessa v. 1972. Yhdistyksen hallituksella olikin monen vuoden odotuksen ja koettujen vaikeuksien jälkeen syyskesällä ilo ilmoittaa asunnot haettaviksi.

Niinpä Rantakodon, joka nimi on saatu srk:n talosta Rantalasta ja koskenrannasta, voi ottaa ensimmäiset asukkaansa niin, että he ovat tämän lehden ilmestyessä jo ehtineet saamaan ensivaikutelmansa tällaisesta Parkanon oloissa uudesta elämisen ja asumisen muodosta.

Suurin osa asunnoista on mukavuuksin varustettuja yksioita. Jokainen asukas saa itse kalustaa asuntonsa, joten kunkin entisestä kodista lähin ympäristö on vanhastaan tuttua. Jokainen voi myös itse laittaa ruokansa tai ruokailla kodin yhteisessä ruokasalissa, jossa muuten kaikki yhteiset tilaisuudetkin on järjestettävä, kun edellä kerrotusta syystä muita yhdessäolotiloja ei voitu tehdä. Siitä huolimatta toivotaan, että yhteen kokoontuminen toisi asukkaiden elämään sopivaa sisältöä ja vaihtelua, mistä paikkakuntalaiset kykynsä mukaan huolehtinevat. Ennen kaikkea yhdistyksen hallitus toivoo, että asukkaat tuntisivat talon todella uudeksi kodikseen, että koti tarjoaisi jokaiselle entistä mukavamat, lämpimämmät ja tur-

vallisemmat suojat, ja että asukkaat muutenkin viihtyisivät.

Muiden paikkakuntalaisten toivotaan tuntevan miehilyvää siitä, että moni tällaista asuntoa kipeästi tarvitseva saa sen. Mutta vielä enemmän toivotaan, että paikkakuntalaiset, joille se suinkin on mahdollista, helpottaisivat suurissa alkuvaikeuksissa ja rahanpuutteessa olevaa yhdistystä antamalla kodille rahalahjoja, joita muuten on jo saatukin jo tätä kirjoitettaessa ja kuinka paljon onkaan lehden ilmestyttyä. Muistatthän esitetyt 1 000:n ja 500:n markan »seinätaululahjat», 100:n markan »pöytälahjat» ja 50:n markan »tuolilahjat». Eikä mikään estä keksimästä ja toteuttamasta parempiakin muotoja, vaikkapa testamentista ruveten.

Yhdistykseltä puuttuu kymmeniätuhansia markkoja rahaa, mitä tarvitaan sisustus- ja kalustohankintoihin, jotka eivät sisälly urakasopimukseen; senkin maksamisessa riittää huolta ja tekemistä kylliksi.

Kun saadaan kokemusta ja voidaan todeta, tarvitaanko tällaisten kotien tiloja paikkakunnalla enemmänkin, on ajateltava asiaa ja toimittava.

Kertokoot tänä Rantakodon ensimmäisenä jouluna syttyvät jouluvalot mm. siitä, että tällä paikkakunnalla on ihmisten sydämet ja mielet olleet sen verran »hyviä, lämpimiä ja helliä», että koti on saatu pystyyn. Se on noussut sellaisen ikäpolven iloksi, joka ehkä nuorta polvea hartaammin laulaa: »oi jospa ihmisellä ois joulun ainainen», nuorten ja vanhain luotettavimman ystävän, Vapahtajamme syntymän juhla.

Setä ja minä Parkanossa

Kuten kaikilla raha-asioitaan hyvin hoitavilla kansalaisilla on tämän kirjoittajallakin rikas setä Amerikoissa. Nämä rikkaat sukulaiset saavat joskus päähänsä lähteä vanhoille kotikonnuilleen tarkastamaan tilannetta ja innostuvat asiaan varsinkin silloin kun kuulevat vanhan syntymäkirkonkylänsä muuttuneen kauppalaksi. Olimme Seutulassa vastassa käskyn mukaan vuokraamamme upean 'kaaran' kanssa ja lähdimme välittömästi kohti unelmiemme kauppala. Siivutettua matkallamme sellaisia vähemmän tunnettuja asutuskeskuksia kuten Riihimäki, Hämeenlinna ja Tampere, ja ohitettua kaukaa Ikaalisten kauppalan aloimme vähitellen lähestyä tunnettua mekaanisen puunjalostuksen ja tiiliteollisuuden keskusta, Alaskylää.

Ainakin etelästä tultaessa lienee Parkanon ensimmäisiä nähtävyyksiä vanha, hylätty tiilitehdas ja yhtä hylätty sahalaitos, jonka varastorakennuksessa, kuulemamme mukaan, kaakattaa muutama sata kanaa ikäänkuin tahtoakseen sanoa, että vielä sitä näissä maisemissa osataan munia. Setämme oli kovin ihmeissään, kun kerroimme lukeneemme, että kun tiilitehdas aikoinaan paloi, oli polttaja paikalla. Emme puhuneet mitään siitä, että artikkelin kirjoittaja ilmeisesti tarkoitti tiilenpolttajaa.

Matka jatkui sitten 'kaaran' tasaisesti kiitäessä pitkin pöydänsileää asfalttia kohti pohjoista. Yllättävän pian tulimme sitten tunnetun huoltoaseman kohdalle, josta käännyimme mainostaulun mukaan oikotiestä oikealle. Tällä kohdalla huomaa jollakin tavalla hyvin selvästi tulleen Parkanon sanoisimmeko keskustaan. Emme oikein osaa tarkasti eritellä mistä tämä tietoisuus perille tulemisesta

ja ikäänkuin suuren päämäärän saavuttamisesta pitkän odotuksen jälkeen johtuu. Kuitenkin matkalainen tuntee sen solullaan aivan selvästi ja tunne on niin vahva ja väkevä, että kaikki muu, mikä mahdollisesti turhana painolastina aivojamme rasittaa, häipyä pois. Jos joku mahdollisista lukijoista on joskus joutunut liikennekoneessa vasten tahtoaan ukkospilveen, niin voimme sanoa, että tuntemukset ovat jokseenkin samat. Huomasimme setämme kanssa tuleemme keskustaan, koska automme alkoi julmetusti täristä. Tasainen meno loppui samalla kuin taaksemme jäi kauppalamme ensimmäinen eritasoristeys, josta pääsee Parkanoon, Poriin, Vaasaan, Kuruun ja lasarettiinkin kun oikein taitavasti osaa kiilata.

Kun setämme oli saanut poimittua autonsa lattialle suutaan pudonneen piippunsa, loihe hän lausumaan, että tuli aivan mieleen sellainen keväinen pyllymäki, joka yön aikana on jäänyt. Aika ruumasti sanottu kauppalamme pääväylästä, me totesimme. Kuoppakorotus paikka paikoin olisi paikallaan! Toivuttuaan ruumiillisesta järkytyksestään, sai setämme henkisen krampin kerrottua, että juuri sivuutimme uusimman ravintolamme ja että sen nimi on BEST OLD TIME. "Uell", sanoi setä, "tsast laik in Ouhaiou!" Hän jatkoi vielä, että kyllähän täällä Parkanossa kieliä osataan, kun kauppalan keskustakin on maastoon merkitty: CENTRUM! — Tosiaan, eipä ole tullut mieleen.

Emme olleet setämme kanssa vielä puhuneet mitään ns. palvelutasosta ja palveluksista yleensä kauppalassamme, mutta nyt tuli sedälle tilaisuus vähän kehaista. Hän nimittäin ylisti suuresti sitä, että aivan sen CENTRUM'in läheisyyteen oli älytty sijoit-

taa suuri kolmion muotoinen roskankaatopaikka! Harvassa paikassa kuulemma koko maailmassa on vastaavia paikkoja näin keskeisellä paikalla. Samalla vielä yhdistetty autojen paikoitusalue. Best Old Parking Place. Haa! Oikeastaan paikkaa voisi pitää myös luonnonpuistona, jonkinlaisena epätoive-sellaisena, sillä paikalla on tietääksemme ja ymmärtääksemme pitäjän rumin kuusi ja pystyyn kuivunut koivu, jossa olemme omin silmin nähneet tikan nakuttamassa, ja joka jostakin käsittämättömästä syystä edelleenkin seisoo tämän kuuluisan kolmion kärjessä. Älä riko luonnon rauhaa . . .

Setäni oli muuten kovin ihmeissään siitä, että tämä mainittu koivu ei ollut osunut kenenkään auton kohdalle, vaikka kaikki suojatien merkit, roskakorien varret, polkupyörätelineet ja jopa pari valaisinylvyistäkin oli hilpeästi autoilla muksautettu vinoon asentoon tai ainakin yritetty muksauttaa. Löytyykö paikakunnalta autoilijaa, joka osaisi tähdätä paremmin?

Sijoitimme setämme muuten aivan keskustaan (Centrum) asumaan, mutta tavatuamme hänet ensimmäisenä aamuna, hän pyysi muuttaa sivummalle tai vaikka takaisin sinne valtoihin. Setämme oli viettänyt yötöntä yötä aamuun asti. Asiasta kuultuna kertoi todistajamme, että iltamäni alkuun oikein mukavasti, mutta 22—23 maissa alkoi autoja kerääntyä keskustaan suuria määriä ja klo 23.15 oli tilanne samanlainen kuin Keimolassa, kun kymmenkunta autoa odottaa lähtöneliössä. Formula sen ja sen luokan lähtöä ja lipun heilautusta. Kaasu pohjassa, täydet kierrokset, huumaava meteli, huumaava haju ja suuren moottorijuhlan tuntua ilmassa ja setäni makuuhuoneessa, jossa ikkuna oli jäänyt raolleen.

Hajun hälvennyttyä avasi setäni välillä jo suljetun ikku-

nan ja havaitsi, että maa oli valkoisenaan nakkipapereita, tupakan tumppeja ja karamellipapereita. Olipa joku katsonut matkan keskustan kaato paikalle liian pitkäksi ja tyhjentänyt autonsa tuhkakupin siihen, missä auto sattui sillä hetkellä seisomaan. Luettuaan romaania hetken, kertoi haastateltavamme toisen näytöksen alkaneen ravintoloittemme sulkemisen aikoihin.

Setämme oli ollut muutaman kerran vieraana Riossa karnevaaliaikana, ja hän väitti, että parkanolaisten ei lainkaan tarvitse hävetä railakasta karnevaalitunnelmaa keskustassa Best Old Timen ja kahden muun Limen-juontipaikan sulkemisaikaan. Siinä sitä lauletaan ja hoilotetaan sydämen kyllyydestä, paiskitaan auton ovia, painetaan 'tyyttiä', tapellaan ja mekastetaan. Muutama massa autossa jopa lemмен liekki leimahtaa samalla kun auton moottori käy ja pako-kaasu kohoaa kohti keskustan tuuletusikkunoita.

Miksikäs ei remuttaisi kun kerran väitetään, että humala on mennyt hukkaan, ellei sitä kukaan ole huomannut. Tar koitamme niitten mekastajien humalaa, kyllähän sitä lempii selvinkin päin. Asiantuntijat väittävät, että Suomessa on kaikkialla tällaista, ja että asialle ei voida mitään. Sen kun harot vaan hiuksiasi ja valvot— keskustasta sivussa asuvat järjestyksen valvojat nukkuvat sinunkin puolestasi— kaikkialla Suomessa. Automaattinen puhelinvastaaja pitää yllä kuria ja järjestystä tasavallassa.

Nyt kun setämme on jälleen palannut sinne Lännelle voimme vain todeta, että moni asia jäi hänen kanssaan noin niin-kuin käsittelemättä. Kauppalakstituloyöhän on luku sinänsä ja siitä kertoo paikalle satunut kirjeenvaihtajamme seuraavassa kappaleessa.

BEST OLD NEW YEAR.
toivoo Jaska Jokuvaan

Syntymäpäivillä

Oli yö. Tumma taivas vartoi valoa maisemaan. Kansanjoukko liikehti levottomana, huhu kertoi jotakin olevan tekeillä. Tiheimpään sulloutuneen väkijoukon suunnalta alkoi kuulua tiukujen helinää ja Haamu menneisyydestä ajoi hevosvaljakolla kansan keskeen suorittaen omituisen rituaalin: katkaisi ja melkein kaatoi pihasta puun (onneksi jo kuivuneen) ja häipyi. Kohota kaikui kauempaa kova kumu ja tiimellys. Härkätaistelu oli täydessä käynnissä. Picadorit, toreadorit ja matadorit sulloivat suloisessa sekamelskassa - toreadoritko johtivat puoliajalla - muleta heilahti mies yli laidan. Yleisö ryntäsi kentälle ja härkä litistyi paeten lopulta lievästi (s)avustettuna Osuuskaupan kellariin. Tämän jälkeen yleistä ymmärtämystä ryhmittäin, rahakas värivalo taivaalla ja niin tuli maalaiskunnasta kauppala, olé!

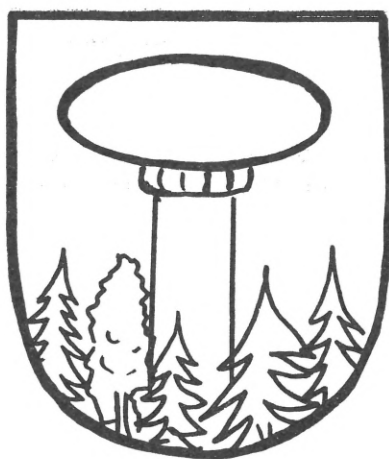
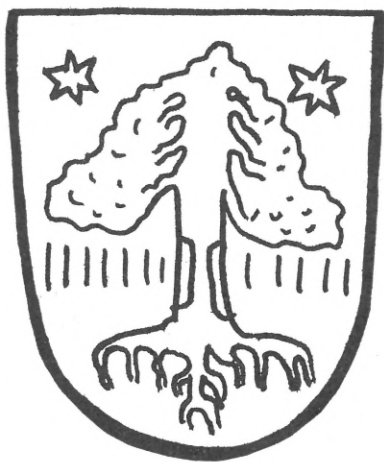
Väiski vaan

Vaakuna-asiaa

Monasti olen sulkeutunut yksinäiseen kammiooni ja tuumannut tätä vaakuna-asiaa: Entäpä jos annettaisiin suosio tuo maalaiskunta-aikainen vähän liian oksainenkin mänty naapurikaupungin omaksi. Kun niin pitkään ovat tätä, tosin alunperin meidän keksimäämme aihetta, halamoineet ja omineet.

Semminkin kun puun runko on käytössä kolhiintunut. Varmaan se siitä pian kuivettuu.

Tämä uusi ehdotukseni kauppalan vaakunaksi olisi mielestäni jotenkin tuoreempi, erikoisesti korostaisin aiheen sisäistä, alati vaihtuvaa tuoreutta.

Puun hahmo on siinä heraldisesti yksinkertaistettu, niin ettei aivan joka oksaa ole piirretty. Mutta katsokaa mikä silku, oksaton runko!

Jos kuitenkin kävisi niin, ettei ehdotukseni, tämä metallihonka, yltäisi aivan vaakunaksi asti, niin kumminkin siitä voisi kehittää kauppalan vesilaitoksen toimihenkilöille edustavan virkamerkin!

Heraldiikka-Heikki

Kirjoita sitte ku kuolee rupeet, sanoi Fosbergin Arvo kun äitinsä kunnalliskotiin vei.

Kokemus kadulla

Olen elänyt elämäni yksillä paikoilla enkä isostikaan ole maailmalla kiertänyt. Jo lapsena tulin kumminkin tietämään, että kaupunki on sitä kun on kivettyt kadut taikka asfaltilla tasatut. Ja katuvalot kaikkialla. Kauppala taas on melkein sama kuin kaupunki.

Nuorena saatu kuva elämän eri ilmiöistä saattaa olla yksi-puolinen jopa vääräkin. Varsinkin, jos kuten minä, on elänyt yksillä paikoilla eikä isomasti ole maailmaa kiertänyt.

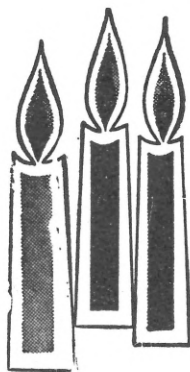
Äskettäin puolukkaretkellä Kirjasen kauppalanosassa iluusioni säröönnyikin: Olikin vain kuoppaista soratietä, jonka valtalätäköistä vesi rempseästi roiskahteli. Ja jatkoksi kuraista traktorin raidetta — no kumminkin tietä ja katuvalotkin kuutamooninä!

Kävelin eteenpäin, loppui loppukin raide. Alkoi rahka, laaja mättäikkö, silmikanto Honkakeidas! Oli tultu naapurina olevan kaupungin rajalle. Hötkähdin, pitääkö Parkanonkin kaupungiksi!

Oskari Voivati

Joka jouluna juovuksis tehdään, se Mikkona selvänä saadaan.

Olkaa poiijat ihmisiksi, ettette ole parkanolaisiksi.

Arvi A. Koivisto

ITKUPOLSKA PARAKNOSTA

Eli parkanolaista kansanmusiikkia

Vanhon pelimannien musiikin ja muun kansanmusiikin noustua viime vuosina unohduksista huomion kohteeksi, on Parkanonkin syntynyt tämän alan harrastajaryhmiä. Kansalaisopistossa toimii viulupelimannipiiri ja myös uudempaa kansanmusiikkia edustava harmonikkapiiri. Parkanon kansanlaulukvartetti on tullut tutuksi monista esiintymisistään ja kolme parkanolaista soittajaa on jäsenenä Pohjankankaan pelimanneissa, mikä soittoryhmä on useita kertoja kulkenut ulkomaillakin kansanmusiikkia esittämässä ja kansantansseja säestämässä.

Nämä harrastajapiirit ovat kaikki nuoria, yleensä vasta tällä vuosikymmenellä syntyneitä. Ohjelmistoa on tähän asti etsitty nuotti- ja laulukirjoista ja sen lisäksi luonnollisesti soitettu korvakuvolta mitä ennestään on osattu, koska kaikki eivät nuotteja edes tunne!

Sen sijaan yhteyden saaminen paikkakunnan vanhojen soittojen ja laulujen taitajiin on toistaiseksi vielä puuttunut. Toki kaikki käytävissä oleva kansanmusiikki kelpaa harrastettavaksi mutta arvokkainta kuitenkin olisi omalta paikkakunnalta talteen otettu.

Varsinkin lauluja, kuten uittomiesten veisuja ja piirileikkejä monet täällä edelleen osaavat. Myös peliman-

nikappaleita voitaneet vielä löytää. Näitä muinaisten muistajia saattaisi olla, pait-si Parkanossa, myös täältä muualle muuttaneiden joukossa ja aina Amerikassa asti. Vihjeitä tällaisista henkilöistä ottaisi mm. tämän kirjoittaja mielellään vastaan.

Eräs laajatietoinen kansanmusiikkiperinteen tuntija on sentään löydetty opastajaksi, nimittäin karvialainen kotiseutumies Eino Saari, joka itse on pelimanni ja kansanmusiikin kerääjä. Häneltä on suoraan saatu joitakin Parkanosta talletettuja pelimannikappaleita ja hän on osoittanut kirjallisia lähteitä, mistä niitä on mahdollista löytää enemmän. Eino Saari on myös laatinut jäljempänä olevan Parkanon-Kihniön pelimannien luettelon, minkä laajuus osoittaa täällä ole-

van rikkaan perinteen vaalittavana.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran viime vuosisadalla julkaisemassa kokoelmassa »Suomen kansan sävelmiä» on parikymmentä Parkanosta muistiin merkittyä pelimannikappaletta. Kerääjäksi mainitaan P. Salenius.

Enimmäkseen kaikki ovat polskia, mikä osoittaa kappaleiden vanhaa ikää. Vaikka sottisia, polkkaa ja valssia myös mentiin jo 1800-luvulla, ovat ne kuitenkin polskaa myöhäisempiä tulojakkaita. Kappaleista mielenkiintoisimpia ovat humoristinen »Juopuneen polska» ja alakuloisen kaunis »Itkupolska».

Viimemainittu on saamassa yhä enenevää huomiota osakseen. Se on hioutuneen ja monien jousenvetojen pel-

kistämän tuntuinen. Se saat-taa hyvin periytyä aina 1700-luvulta asti.

Mistä sitten nimitys Itkupolska? — Nimi saattaa luonnollisesti johtua vain polskan haikeahkosta sävystä. Eino Saari on kuitenkin pitänyt myös mahdollisena, että kysymyksessä on vanhojen häiden seremoniatanssi.

Tämän kirjoittaja on rojhennut tehdä Itkupolskaan sanatkin. Lähtökohtana oli tällöin se, että Itkupolska on morsiamen hyvästijättöpol-ska, minkä morsian häiden loppupuoella tanssi vielä naimattomien neitoikäisten ystäviensä kanssa näille jäähyväiset jättäen. Parkanon kansanlaulukvartetti on lau-lanut polskan erälle äskettäin ilmestyneelle äänilevy-lekin.

ITKUPOLSKA PARKANOSTA

Kansansävelmä
Sanat Arvi A. Koivisto

Rin - ki - hin käyn sivul - lan - ne sis - ko - set par - haan - nuo - ruu - den
Tie - ni mun vie mie - he - lään met - si - en jär - ven - sel - käin taa

Tans - si - hin hä - mä - räs - sä hää - il - lan hert - tai - sen It - ku - mun sil - mi - ni hii - pii
Har - vain kai ys - tä - vät teit e - nää näh - dä saan

Hai - ke - us rin - taa - ni rii - pii, Hää - i - lo mie - les - tä haih - tuu pois Yh - dei - set lei - kit lau - lut

Keinu - pi - han rie - mot nau - rut pois - ko jo e - lä - mäs - täin kaik - kois

2. Kruununi saan kohta jo jollekin
toiselle luovuttaa
silkin kun silmille kaaso jo kii-
ruhtaa
Sokkona siis seison ma kes-
kellä rinkiä rientävää
hulmua helmojen hellettä lien-
tävää.

.:Kruunun päähän mä tälle
neidolle väistelevälle
mi ringissä rientäen kohdalle
sai
Jälkeeni häitä hän viettää
kohta myös jäähyset jättää
päiville parhaille neitoaikain:.

Parkano-Kihniön pelimanneja

Hellgreenit, kaksi kihniöläistä viulupelimannia, joilta, kun nämä olivat maalaamassa Karvian kirkkoa, karvialainen pelimanni Antti Luuri (s. 1851) oli oppinut useita pelejä Riskun veljesten kertoman mukaan.

Maalari-Kustu, maalari Kihniöstä tai Parkanosta, koska nämä olivat yhdessä Kustun aikana. Kerrotaan olleen hyvän maalarin ja hyvän pelimannin ja hyvä hän oli ollut ryyppäämäänkin. Kun Kustu oli hyvä saamaan kaloja, arvelivat karvialaiset, että hän on luvannut itsensä pirulle.

En ole saanut hänen nimeään selville, enempää kuin ikäänsäkään. Kustaa oli paljon maalaamassa Karviassakin. Esim. 1887 hän oli Patorannassa maalaamassa; maalasi seinän tapeetikuvioille. Kustaa oli kooltaan iso mies.

Manelli, krääteri Parkanon Laholuomalta, oli Karviaan muuttaneen Hannulan Matin (k. 1901) veli. Manelli oli viulupeleimanni. Hannulan tytär Emma Alkava kertoi, että laholuomalaiset pelimannit **Harjun** veljekset olivat Manellin veljenpoikia.

Harjun veljekset Taavetti ja **Juhannes** olivat Parkanon Laholuomalla hyviä viulupelimanneja. Mauri Närvä kertoi, että Taavetti oli jonkun planeetin puhaltajan kanssa Hannulassa pelaamassa 1883 syntyneen Manin Nion ja Hannulan Selman häät. Saarella on Luurilta saatu Harjun Taavetin valssi.

Kustaa Forslander ja veljensä **Juho Lindvall**, olivat Kosken talon poikia Laholuomalta, mutta tavan mukaan muutettiin heille pitäjänkrääterin virkaa hakiessaan ruotsinkieliset nimet. Molemmat olivat hyviä viulupelimanneja, jotka soittelivat paljon häitäkin.

Gustaf Forslander, s. 26. 3. 1819, muutti Karviaan 1859. Oti hanakasti osaa häätappeluihin ja vaimo Serafia (Nivus) tuli aina Kustaan avuksi. Kustaa kuoli 1897.

Johan Lindvall, s. 13. 6. 1812, muutti kirjansa Karviaan 1842 (Koveslammilta) avioitui Haaviston tyttären Kaisan kanssa 30. 12. 1859. Johan kuoli 24. 11. 1893.

Efraim Leponiemi, parkanolainen kelloseppä ja pelimanni, s. n. 1860.

Jooseppi Vesanen, krääteri Parkanon Ylisenveden rannalta. Hän oli Moision poikia. Oli ollut Amerikassakin.

Vesasella oli jo ennestäänkin käsin veivattava ompelukone (masiini), mutta n. 1895 osti hän saksalaiselta koneasiamieheltä poljettavan. Hinta 80:—.

Kun Pikku-Kaappoo tapasi käydä Parkanossa markkinasoittoja soittamassa, oli hän edellisen yön Vesasella, jolloin miehet soittelivat yhdessä.

Iisakki Kallioniemen mukaan, oli Vesanen Karvian Lamminmäen häissä soittamassa.

Hietikon veljekset Parkanon Kuivaskylästä Vatajanjärven rannalta: **Hermann**, **Jussi** ja kolmas veli, jonka nimeä en muista.

Näiden kerrotaan olleen kaikkien hyviä viulupelimanneja ja Hermannin pitäisi puhaltaneen planeettiakin.

Hermann muutti Kauhajoelle Ikkeläjäjärven kylään, jossa otti sukunimekseen **Koivuniemi**.

Jussi Välimäki, Pukkilajärven rannalta oli hyvä viulunsoittaja. Joku Pukkilajärvisistä oli kehaisut jollekin toisenkyläläiselle: Tuu nyt kuulemahan kun meidän kylän pelimanni pelaa.

Toiset tiedot kertovat, että Jussi oli harmonikan soittaja, ja ehkä myöhemmin muuttikin peliä. Harmonikalla hän ainakin myöhemmin soitti. Ensin yksirivisellä, mutta osti sitten uuden komean kaksirivisen ja karvialaiset Kallioniemen veljekset kertoivat, että hänellä oli jo 1897 kolmirivinen kromaattinen peli.

Hyvä seppäkin Jussi oli. Hän kuoli Tammisaaren vankeileirillä.

Ville Hahkamäki oli parkanolainen ammattipelimanni ja nimenomaan viulupelimanni. Ville vaihtoi Jooseppi Vesaselta kellolla Joosepin Amerikasta tuoman viulun.

Myöhemmin Villeä sanottiin Kaiku-Villeksi, kun paroni Wrede risti Villen asuman mäen Kaikumäeksi. (Tiedot saatu Viljami Vesaselta ja Poltinkoskella asuvalta Miina Mäkelältä).

Miina Mäkelä mainitsi **Nestori Myllymaa** -nimisen viulupeleimannin.

Joku on maininnut **Nestori Hahkamäki** -nimisen pelimannin, joka, jos sellainen olisi ollut olemassa, oli Ville Hahkamäen veli, mutta luultavasti on nimet Ville ja Nestori sekoitettu.

Jussi Sillanpää, alkuaan Peräseinäjoelta. Tuli myllyä rakentamaan Parkanoon. Soitti tyttärensä **Emelina Harjun** kertoman mukaan viulua, harmonikkaa ja planeettaa.

Iisakki Viljanen, tunnettu myös Konttis-krääteri -nimellä, syntynyt Parkanossa 18. 12. 1874, kuollut Kauhajoella 18. 2. 1955.

Viljanen soitti kait nuorempana harmonikkaa, mutta kun myöhemmin tuli »uskoon» soittelee (seuroissa) ainoastaan viulua.

Salomon Västilä, joka oli kansakoulunopettajana Parkanossa, jonne muutti syntymäpitäjästään Karviasta valmistuttuaan opettajaksi.

Soitti nuorena tanssejakin Matilda Järvimäen kertoman mukaan.

Viljo Heikkunen, Parkanon Kuivaskylästä soitteli häitä ja tansseja viulullaan, mm. karvialaisen harmonikkapelimannin Iisakki Kallioniemen kanssa.

Heikkunen asui 1954 Tampereen Vastamäellä Salonen-nimisenä. Eino Saari joutui hänen kanssaan 1954 puheisiin postiautossa Tampere—Karvia. Salonen oli tulossa Ylöjärvelle ja sattui tulemaan puheeksi pelimanniasiat ja tieto yhteisistä henkilöistä, jolloin Salonen kertoi myös yhteissoitostaan Kallioniemen kanssa.

Viljami Vesasen kertomaa:

Ville Paloniemi oli kihniöläisen yksirivisen soittaja. Kun hän joutui soittamaan kaksirivisellä, ei hän siinäkään käyttänyt kuin yhtä riviä. Kerran joku huomautti Villelle, että pelissä on toinenkin rivi. Siihen Ville: »Minä soitan ensin yhden rivin, sitte vasta toisen.

Muistikuvia lapsuuteni Raivalasta

Parkanon kunnan läntisessä osassa on laaja kyläkunta nimeltään Raivala. Ensimmäiset raivaajat ovat mahtaneet nousta Kovesjokea myöten Ikaalisten suunnalta, koskapa kyläkunta ympäristöineen on omaksunut Ikaalisten ee-ään-tiörikkaan murteen, esim. hy-vee päivee, leipee, piimee jne. Nimi Raivala muovautunee sanoista raivaus, raivio, raivikko ja raivisto, jotka tarkoittavat asutukselle raivattuja ja perattuja alueita. Raivalasta onkin aikojen kuluessa muodostunut melkoisen laaja raivikko taloineen, mökkeineen ja vainioineen.

Kaukana isoista asutuskeskuksista ja merisatamista paikkakunnan kehitys raivauskauden alkuaikoina on pakostakin ollut hidasta, kurjalkapatikassa ja hevospelein on ollut hoidettava kauppaasiat ja muut yhteydet muuhun maailmaan, esim. Tampereelle, Poriin, Kristiinajaan ja Merikarvialle. Nyt jo Raivalakin ympäristöineen saa nauttia rautateistä ja maanteistä ja ajanmukaisista kulkuneuvoista. Ja kun puhutaan Raivalas-

ta, ei mitenkään voida sivuuttaa Raivalan kansakoulua. Vuosisadan vaihteen aikoihin saatiin Raivalaan kansakoulu, joka alkoi säteillä eli levittää kirjatietoa, sivistystä ja valistusta.

Opettajaksi tuli Kustaa Harju. Hän oli rauhallinen ja hyväluonteinen mies, ja hän viihtyi paikkakunnalla pitkään, joka lienee osaksi johtunut siitäkin, että hän avioitui paikkakunnalla Ylitörmän tyttären kanssa. Ylitörmä oli varsin vauras ja edistyksellinen paikka, ja ellen väärin muista, oli talosta ainakin yksi poika opintieellä ja valmistui opettajaksi.

Koulunkäynti ei silloin vielä ollut pakollista, ja monet lasten vanhemmista olivat sitä mieltä, että kirkko pappeineen, pyhäkouluineen, kinkereineen ja muine tilaisuuksineen kykeni antamaan riittävästi tietoa ja että maallinen opetus ja valistus ehkä olisi omiaan totuttamaan lapsia laiskuuteen ja jumalattomuuteen. Näin ollen Raivalankin kouluun alkuaikoina oli vaikeata saada riittävästi oppilai-

ta. Opettajan olikin ennen lukukauden alkamista kuljetettava talosta taloon suorittamassa värväystä. Minunkin kodissani opettaja Harju kävi puhumassa kouluopetuksen tarpeellisuudesta.

Kun minun vanhemmat sisareni ja veljenikin olivat jo käyneet luokan taikka pari kansakoulua, tuli minullekin vuoro astua opin tielle. Niinpä minä sitten eräänä syksynä aamuvarhaisella tallustelin Raivalan kouluun. Sain paikan eräästä eturivin pulpetista, mutta en enää muista, ketkä olivat vierustovereitani.

Koulurakennus oli pieni. Siinä oli vain yksi opetussali, käsityöhuone ja opettajan huoneisto. Kun opettajia oli vain yksi, kaikki neljä luokkaa oli mahdutettava samaan luokahuoneeseen samanaikaisesti. Eturivin pulpeteissa istuivat ensiluokkalaiset ja heidän takanaan muut luokat, neljäs viimeisenä. Eri aineiden opettamisessa oli järjestettävä mahdollisuuksien mukaan vuorottelua luokkien kesken.

Minulle koulun aloittaminen ei ollut vaikeata, koska osasin jo hyvin lukea ja vähän kirjoittaakin. Kertotaulun ulkoa oppiminen oli vaikeinta, ja siitä jouduinkin kerran muutamien kavereitten kanssa laiskalle. Opettajan estyneenä ollessa oli opettajan rouva sijaisena. Nytkin hän oli valvomassa meitä laiskureita. Harjun perheellä oli kaksi pientä lasta, tyttö Irja ja poika Into, ja nyt toinen lapsista, ehkä Into, aloitteli opettajauraansa konttaamalla luokkahuoneen lattialla. Molemmista lapsista tulikin sitten opettajia. Irja jäi kotikuntaansa, kun taas Into on vaikuttanut pitkään Tampereella sekä opettajana että urheilujärjestöjen kärkeimienä.

Minun koulunkäyntini lopui lyhyeen, kuten jäljempänä ilmenee. Siitä johtui, että en päässyt varsin hyvin tutustumaan koulutovereihinikaan. Mieleepi ovat kuitenkin jääneet nimet: Yrjö ja Eeli Kujala, Anni ja Maikki Paloviita,

Raivalan koulu

Jenny Suojanen, Fanny ja Teuvo Helminen, Linnea Ala-törmä, Väinö Harju, Anni Marjamäki, Aino Savela, Lempi Mäkelä, Vilho Sammi sekä Kalle ja Arttu Siltala. Kalle luki myöhemmin yksityisesti ylioppilaaksi ja valmistui kansakoulun opettajaksi. Monia muita oppilaita vielä oli, mutta en nyt heidän nimiään muista. Kun olen ollut yli 50 vuotta pois Raivalasta ja sen liepeiltä, niin valitettavasti en tiedä monenkaan koulutoverini myöhemmistä vaiheista. Tahdon kuitenkin niin monelle kuin suinkin on mahdollista lähettää terveiseni ja onnentoivotukseni.

Kuten sanoin, minun koulunkäyntini loppui lyhyeen. Ollessani aloittamassa toista lukukautta tuli vaarini, eli äitini isä, Konsta Ylinen Karvian kirkolta käymään kodisani. Hän sanoi äidilleni, että koulunkäynti on turhaa, lapset on opetettava tekemään työtä. Vaarini tahto voitti ja niin minä sain lähteä Karviaan Ylisen taloon oppimaan vaarini valvonnassa työntekoa. Isäni, Kosken talon poika, joka oli mennyt Amerikkaan ollessani kolmen vuoden ikäinen, ja tuli takaisin kun olin 23 vuoden ikäinen, ei ollut tässä asiassa tuomassa mielipidettään esille.

Ja vielä Raivalan koulusta. Koulun joulujuhlat ja lukukausien päättäjäiset olivat mieluisia ja riemukkaita tilaisuuksia. Niissä lapset saivat esiintyä ja näyttää mitä kaikkea he osasivat. Lauluja, runoja, leikkejä ja pikku näytelmiä esitettiin ja lahjojakin jaettiin, ainakin joululehtiä annettiin. Lisäksi koululla pidettiin usein hartaustilaisuuksia ja esitelmiä raittiudesta ja muista hyvistä asioista. Muistelen siellä pidetyn lainakirjastoakin, ja siellä on saatu käydä äänestämässä maalle presidenttiä, kansanedustajia ja kunnanvaltuutettuja. Niin että kyllä Raivala on koulusakin tarvinnut, ja käsitykseni mukaan koulu on tehtävänsä suorittanut hyvin.

Keijo Rakennus 11 v
Lamminkoski

Jouluna

**Jouluna on paljon lunta.
Tieltä auraa lumet kunta.
Joulu on hauskaa aikaa.
Se on varmastikin taikaa.
Jouluna tuodaan kuusi —
ensi vuonna jälleen uusi.
Jouluna ei käydä koulua —
silloin juhliitaan joulua.
Ruokana on riisipuuroa.
Tiedossa on lumikuuroa.**

Matti Laiho

Hirven jäljillä

Hirvi kuuluu vakinaiseen riistaeläimistöömme. Sen kannassa on kuitenkin tapahtunut suuria muutoksia, jotka usein ovat riippuneet meistä itsestämme — valitettavasti. Ensimmäinen vakava kato sattui vuosiin 1830—60. Syy ei silloin ilmeisesti ollut meissä itsessämme, siis liiallisessa metsästyksessä. Jostain muusta syystä kanta kuitenkin pieni niin, että hirvi rauhoitettiin kokonaan vuonna 1868. Rauhoitus jatkui aina vuoteen 1906, jolloin metsästys sallittiin koko maassa.

Kanta kasvoi mukavasti, kunnes ensimmäisen maailmansodan jälkeiset ajat katkaisivat hyvän kehityksen. Ruoasta oli puute ja kunnioitus lakeja ja asetuksia kohtaan oli laskenut. Salametsästys sai vallan ja hirvi oli jälleen rauhoitettava kokonaan 1923. Hiljalleen kanta sitten jälleen kasvoi niin, että metsästys sallittiin vuonna 1933.

Toisen maailmansodan jälkeen oli tilanne samantapainen kuin kaksikymmentä vuotta taaksepäin. Täysrauhoitukseen ei kuitenkaan tarvinnut mennä. Siitä lähtien hirvi on vakiinnuttanut asemansa eläimistössämme ja on eittä-mättä parhaiten selviytynyt siitä erilaisten ympäristötekijöiden haittavaikutuksesta, jonka uhriksi monet muut riistaeläimemme ovat joutuneet.

Erikoisesti on tässä yhteydessä mainittava Parkanon osuus hirvemme säilyttämisessä. Silloin, kun hirvikanta oli todella vaarassa, suoritettiin metsähallituksen, tai paremminkin aluemetsänhoitaja Torsten Rosenbröijerin toimesta tääl-

Matti Laiho ja harmaapystykorva Piku hirveä jäljittämässä.

lä tehokasta hirvien suoje-
lua. Rakennettiin mm. aitauk-
sia, joissa kannan rippeet
saivat suojan. Eräitten tietojen
mukaan koko nykyinen
Länsi-Suomen hirvikanta on
peräisin täällä säilyneestä
kannan rippeestä.

Hirvi on katsottu niin arvokkaaksi riistaeläimeksi, että sen metsästys on ollut ja on yhä edelleenkin erikoisten lupien varassa. Sen metsästys on siis lisenssioitu — menetelmä, johon joskus vielä jouduttaneen turvautumaan mm. metson kohdalla.

Hirviasetuksen mukaan voi jokainen, jolla on metsästys-oikeus vähintään 1000 ha suuruiselle alueelle, anoa siihen hirvenkaatolupaa. Lupaa anotaan joko lääninhallitukselta tai metsähallitukselta riippuen siitä, onko pääosa alueesta yksityisten vai metsähallituksen maita. Ennen päätöstä antaa sekä paikallinen riistanhoitoyhdistys että maakunnallinen riistanhoitopiiri lausuntonsa asiasta. Huomattava on, että ensisijainen päätösvalta hirvilupien lukumäärään nähden on metsästäjillä itsellään. Riistanhoitoyhdistyksen jäseninä ovat tietyn alueen kaikki

metsästyskortin lunastaneet metsästäjät, ja juuri tämän yhdistyksen kannanoton perusteella asioista päätetään riistanhoitopiirissä ja lääninhallituksessa tai metsähallituksessa.

Parkanossa toimii Parkanon—Karvian riistanhoitoyhdistys, jonka alueeseen kuuluvat Parkano ja Karvia. Yhdistyksellä on metsästysmaita noin 90—100 000 ha. Paljonko tällä alueella sitten on hirviä? Hirvikannan suuruuden määrittäminen ei ymmärrettävästi ole mikään helppo tehtävä. Kun laskenta neljä vuotta sitten viimeksi suoritettiin, saatiin tulokseksi 120—130 hirveä koko yhdistyksen alueella. Neljän vuoden aikana on kanta selvästi noussut, joten tällä hetkellä ei mainittu luku lie-
ne ollenkaan liian suuri.

Syksyllä 1972 myönnettiin Parkanoon 17 aikuisen hirven ja 5 vasan kaatolupaa, jotka jakaantuivat 16 seurueen kesken. Nykyinen kanta ilmeisesti kestää hyvin kyseisen verotuksen. Jos riistanhoitoyhdistys pystyy noudattamaan nykyistä linjaansa jatkossa, tulee hirvikanta kasvamaan Parkanos-
sa.

Edellä mainittiin vasan kaatolupa. Usein ihmetellään, miksi kaadetaan vasa-ja. Kannan kasvun kannalta on parempi ampua vasa, kuin parhaassa tuottoiässä oleva aikuinen hirvi. Jos esim. kaadetaan aikuinen naaras, saattaa se olla kantava, ja näin poistuu kannasta yhden sijasta kolme (naaraalla kaksoisvasat).

Henkilö tai metsästysseura, joka on saanut kaatoluvan, on velvollinen moniin hirviasetuksen määrittämiin toimenpiteisiin. Seurueelle on valittava jahtipäällikkö ja hänelle varamies. Jahtipäällikkö on käytännössä vastuussa kaikesta siitä, että jahti tapahtuu asetuksen mukaan. Ennen kaikkea hänen tehtävänsä on antaa ohjeet metsästyksen kulusta ja valvoa, että metsästykseseen osallistuvat täyttävät asetuksen ehdot.

Jahtiin saavat ampujina osallistua vain henkilöt, jotka ovat suorittaneet määrätyn ampumakokeen ja ovat lunastaneet metsästyskortin. Ajomiehenä jahtiin osallistuvalla henkilöltä vaaditaan myös metsästyskortti, mutta ei ampumakoetta. Kaikkien on pakko käyttää punaista päähinettä. Tämä on turvallisuuden kannalta välttämättömyys.

Ennen jahdin alkua on kaikista jahtiin osallistujista jätettävä poliisipäällikölle luettelo, jonka perusteella hänellä on valta kieltää yhden tai useamman henkilön osallistumisen jahtiin, jos hän katsoo järjestyksen tai turvallisuuden sitä vaativan.

Metsästys tapahtuu Parkanossa useimmiten siten, että toiset metsästäjistä kulkevat tiettyjen hirvien oleskelupaikkojen läpi ja koettavat tällä tavoin saada hirvet liikkeelle. Toiset asettuvat passiin ja jos onni suosii, pääsevät kaatamaan passi-
paikalle sattuneen hirven.

Viime aikoina on kuitenkin koirien käyttö metsästyksessä lisääntynyt. Tämä onkin sekä metsästyksellisesti kehittyneempää, että myös tuloksia tuottavampaa, koska koira pystyy löytämään hirvet laajemmalta alueelta ja haukunnallaan ilmaisemaan hirvien kulloisenkin olinpaikan. Käytettävistä koirista ovat yleisimmät suomenpystykorva, karjalankarhukoira, jämtlanninpystykorva ja harmaa pystykorva. Nämä kuuluvat kaikki ns. pysäyttäviin koiriin, joiden tarkoituksena on saada hirvi pysähtymään ja haukunnallaan ilmoittaa paikka, josta metsästäjä voi kaataa hirven. Usein käy hirvenmetsästys myös mainios- ti päinsä koirilla, joiden rodullinen alkuperä on hämä- rän peitossa. Jos aikoo hank- kia hirvikoiran, on kuitenkin varmempaa ottaa pentu tun- netuista vanhemmista, kuin antaa sattuman vaikuttaa asiaan.

Hirvi jahti on sen harrasta- jille syksyinen juhla, jossa syksyinen luonto, liikunta ja raitis ilma saavat mielen virkeäksi. Saaliin saaminen ei ole pääasia, pääasia on olla mukana. Ja jos syntyy harmillisiakin tilanteita, sel- viää niistä parhaiten hurtilla huumorilla niinkuin Topikin. Topi oli ollut seurueessa jo monta vuotta, eikä ollut sat- tunut kaatoa kohdalle. Sakki päätti panna Topin passiin mahdollisimman hyvään paik- kaan. Hirvet tulivat ja Topi yritti, mutta kaatoa ei tullut. Kun kaverit vähän naljailivat, että miksei syntynyt kaatoa, vastasi Topi, että sitä hän ei tiedä, miksei kaatunut. Sen hän kuitenkin takaa, et- tä tukala siitä oli mennä.

Kuuma niinku Nepuka- neessarin pätsi, sanoi Leh- tiniemen Taata mallassau- naa.

Juho Lannetta

300 kilon muikkusaalis Aurejärvestä

Aurejärven rannalla yli vii- sikymmentä vuotta asuneena muistan miten ennen pyydet- tiin arvokasta muikkua Aure- järvestä nuotalla. Nuotta oli silloin tehty omalla pellolla kasvatetusta pellavasta, joka loukuttaen ja häkilöiden val- mistettiin kotona eri laatu- seksi langaksi. Huonompi rohdinlanka kudottiin hapaik- si, joista nuotta valmistettiin. Paulat nuotassa olivat toisilla hampuköyttä, mutta ylei- sempi oli jouhipaula, joka oli myös kotona kudottu hevosen jouhista ja sian karvoista.

Viisikymmentä vuotta sit- ten Aurejärvellä oli viisitois- ta nuottakuntaa. Nuotan koko vaihteli kullakin tilalla. Meillä kotona oli nuotta tavallista suurempi; sen ympärysmitta oli yli kaksisataa metriä ja korkeus yli yhdeksän kyynä- rää (viisi-kuusi metriä). Nuot- tien kokoa lisäsivät vielä niissä käytetyt vetoköydet, jotka oli valmistettu väännetyistä koi- vun vitsoista ja myöhemmin

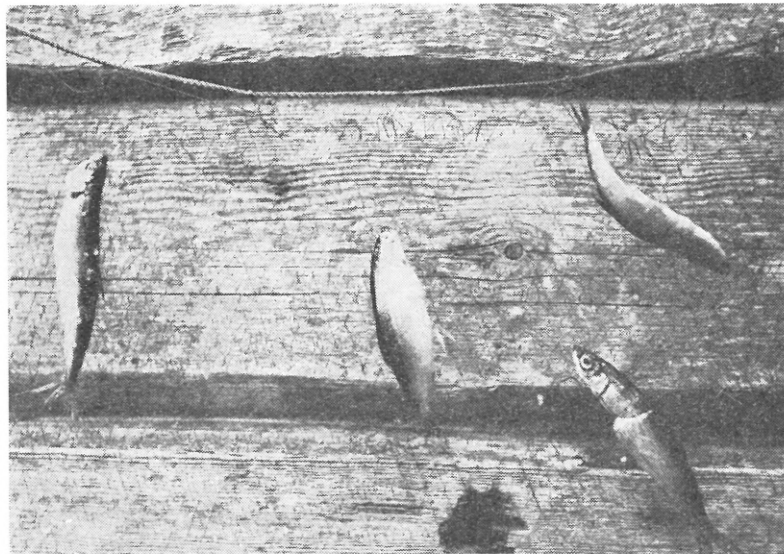

Nuotanvetoa Aurejärvellä
v. 1958

koivun tuohesta väännetyistä tanosta. Tämä tanoköysi olikin mitä mahtavinta käyttää nuo- tan vetoköytenä, koska se py- syi hyvin kädessä.

Tällaista köyttä on meillä vieläkin, vaikka nuotalla pyynti tänä päivänä onkin Au- rejärven muikun kalastukses- sa historiaa.

Nuottakalastus vaati aina kaksi tottunutta henkilöä, ja usein oli kolmekin ennen kuin

Seinälle ripustettu muikkuverkko, josta saaliin päästely voi alkaa.

nuottaa voitiin vetää. Myös piti tietää apajat, joihin mui-
kut, riippuen tuulen suunnas-
ta ja voimakkuudesta, nousi-
vat. Olipa apajia useita sellai-
siakin, että vuorokaudessa
kellon mukaan vedettiin ja
kalaa tuli.

Jos muikkuja oli apajassa
runsaasti, piti vetää hiljaa.
Kun nuotan perä lähestyi ve-
siäyskärillä heitettiin vettä
nuotan perään, etteivät mui-
kut olisi menneet yli paulan,
vaan pysyisivät vähän pintaa
alempana. Myös tarpojasta
riippui miten muikut nuotas-
sa käyttäytyivät.

Parhain nuottasaaliini muik-
kua on ollut kerralla yli kol-
mesataa kiloa, mutta muis-
taakseni se oli ainoa näin iso.

Nykyään pyydystetään
muikkua Aurejärvestä ver-
koilla, ja enimmäkseen syvistä
vesistä, mikä poikkeaa näin
ollon nuottaamisesta, joka ve-
dettiin rannasta ja saatettiin
veneeseen kahden metrin sy-
vyydestä.

Verkkojen kohonarut vaih-
televat viidestä viiteentoista
metriin riippuen veden läm-
möstä. Mitä lämpimämpää ve-
si on, sitä syvemmällä pitää
verkon olla.

Verkoilla pyynti on halvem-
paa ja saaliiseen nähden var-
mempaa ja kalastaminen käy
yksinkin. Siksi tämä pyydys-
tämismuoto on tullut suosituksi
ja on syrjäyttänyt nuotta-
pyynnin.

Nykyään Aurejärvestä
muikkua pyydystettäessä pi-
tää verkon silmäkoon olla 18—
22 mm, koska muikun koko
on vallan toinen mitä viisi-
kymmentä vuotta sitten.

Puolestani toivon muikun
kalastuksen Aurejärvestä tu-
levan kaikille parkanolaisille
tutuksi. Pitkinä viikonloppui-
na on kauniina kesäiltoina
mukavaa ajankulua asettaa
verkko mereen ja saada sieltä
ruokapöytään sopivaa lisää,
joka varmasti on terveellistä-
kin.

**Taimisto- ja tiheikkömetsien ajoissa tehtävä hoito on
eräs niitä toimenpiteitä, jolla Parkanon metsien tuot-
toa voidaan edelleen kohottaa.**

Arvi A Koivisto

Vieläkö honkia humisee

Parisen vuotta sitten jou-
duin jossakin Savon puolel-
la keskusteluun sikäläisen
asukkaan kanssa ja mainit-
sin asuvani Parkanossa. »Se-
hän onkin oikein sellainen
metsäpitäjä», ilmaisi puhe-
kumppanini tällöin käsityk-
sensä. Hänen lausahdukses-
taan voi päätellä, mikäli ei
halua sitä moniselitteisesti
tulkita, että tuo vieraan
maakunnan ihminenkin sen-
tään tunsii Parkanon ja
näyttääpä hänen ajatuksis-
saan hahmoittuneen paikka-
kunnasta yleiskuvakin, et-
tä kunta on laaja-alainen,
siellä on paljon metsiä ja
ihmisten toimeentulo on
varsinkin ennen ollut pal-
jolti metsistä lähtöisin.

Pitääkö metsä-Parkanon
maine sitten paikkansa vie-
lä kauppa-Parkanossakin
vai ovatko maan tuottoon
perustuvat elinkeinot jo
jäämässä kehittyvän teolli-
suuden ja liike-elämän var-
joon? Vieläkö honkia hu-
misee ja vieläkö metsära-
haa tilille kilisee?

Kauppalan alueella on
metsää kasvavaa maata
noin 60 000 hehtaaria. Mel-
koinen osa tästä tosin on

mm. soistumisen takia huo-
nokasvuista kitumaata. Mai-
nitun pinta-alan lisäksi on
joutomaita, kuten puutto-
mia avosoita, vielä yhden
pienen pitäjän verran. Kak-
si kolmasosaa metsämaista
kuuluu yksityisille metsän-
omistajille ja jäljelle jäävän
kolmanneksen omistaa mel-
kein kokonaan valtio, mui-
den yhteisöjen, kuten kun-
nan, seurakunnan ja yhtiöi-
den jäädessä melko pienille
osille.

Parkanon metsät kasva-
vat noin 125 000 kuutiomet-
riä uutta puuta vuosittain.
Jos hakkuu on kasvun suu-
ruinen, saavat kauppalan yk-
sityismetsänomistajat kan-
torahoina nykyhintojen mu-
kaan keskimäärin 3 miljo-
naa markkaa vuodessa. Tä-
mä summa on samaa suu-
ruusluokkaa kuin paikka-
kunnan Alkon vuosimyynti
tai tänne vuosittain tule-
vien kansaneläkkeiden mää-
rä! Mainittuun summaan
eivät sisälly ollenkaan val-
tionmetsien kantorahat,
koska ne eivät tule Parka-
noon vaan menevät suo-
raan »isoon pussiin» Hel-
sinkiin.

Leimausryhmä merkitsemässä ja mittaamassa korjuukypsää puusatoa.

Puheena olevaa puumäärää vuosittain metsistä hakattaessa ja teiden varsiin ajettaessa ansaitaan kaikkiaan noin 1,7 milj. markkaa hakkuu- ja ajopalkkoja. Kun tähän lisätään vielä metsänhoito- ja metsänparannustöissä vuosittain ansaittava summa, arviolta 0,3 milj. markkaa, kohoavat metsätalouden Parkanoon antamat rahatulot vuosittain noin 5 milj. markkaan. Tämä on jo noin 12—13 % kauppalaissa vuosittain ansaituista tuloista.

Vielä on huomattava, että paikkakunnalla asuu kuutisenkymmentä metsäalan toimihenkilöä ja virkamiestä tai heihin verrattavaa. Kun heidän vuosiansionsa sekä myös automiesten puun kaukokuljetuksesta saamat ansiot yms. lisätään mukaan, voidaan sanoa, että metsätaloudessa ansaitaan lähelle viidennes Parkanossa saaduista tuloista.

Tampereen seutukaavaliiton tänä vuonna ilmestyneessä metsätalouden kehittämisselvityksessä laskeaan että Parkanossa tarvittaisiin tällä hetkellä 590 ympärivuotista työntekijää vastaamaan kaikista metsä-

talouden töistä siinä tapauksessa, etteivät maanviljelijä—metsänomistajat tekisi pääosaa niistä muiden tehtäviensä ohella, kuten nykyään on laita. Tämä olisi noin 18 % kauppalan tämänhetkisestä työllisistä väestä ja näiden lukujen perusteella voidaan todeta metsätalouden olevan työnantajana samaa suuruusluokkaa kuin esim. Parkano

Oy:n metallitehtaat. Töiden rationalisoituessa ja koneellistuessa tarvittava työntekijämäärä tosin on pienenevä.

Parkanon metsätalous myös kehittyy ja lisääntyy muiden elinkeinojen rinnalla: Viime vuosien ahkeran työn tuloksena on metsanhoidon yleinen taso paraneudessa. Suoritettujen laajojen metsäojitusten vaiku-

Kolulammin metsätie on äskettäin valmistunut. Se yhdistää Karttiperän tien Parkanon—Kurun maantiehen joitakin kilometrejä Jaakkolankylästä Aureeseen päin. Tie helpottaa ratkaisevalla tavalla liikkumista, muutamalle kymmenelle soisten maastojen keskellä sijaitsevalle lisämetsäpalstalle.

tuksesta on entisiä huonokasvuisia maita muuttumassa hyvin puuta kasvaviksi aloiksi. Syrjäisiä peltoja istutetaan puun kasvuun ja metsien lannoitus yleistyy. Kaikki tämä lisää metsien vuotuista kokonaiskasvua ja tietenkin silloin myös hakkuita ja myös rahatuloja, mikäli puun hinnat eivät nykyisestään huone.

Kauppalamme yksityismetsissä on parhaillaan nousemassa esiin ongelma, joka tulisi saada ratkaistuksi, nimittäin tieverkoston kehittäminen. Elämmehän juuri niitä vuosia joiden aikana maatiloilla vielä olevat hevoset ovat käymässä metsäajoon liian vanhoiksi, ja siksi puut on ajettava traktoreilla. Tähän taas tarvitaan metsiin tasatuja ajouria ja autoteitä. Äsken suoritettun arvion mukaan niitä olisi Parkanon alueella rakennettava 400 kilometriä. Tiehankkeen rahoituskin valtion myöntämillä metsänparannuslainoilla ja avustuksilla on helppo. Tarvitaan vain metsänomistajien heräämistä hoitamaan tätä asiaa.

Tiestä on luonnollisesti hyötyä, paitsi puutavaran kuljetukselle, myös leimajille, metsänhoitotöiden tekijöille, metsästäjille, marjastajille ja sienestäjille. Viimemainittujen metsän sivutuotteiden merkitys näyttäisi tulevaisuuteen päin vain lisääntyvän, ne kun olisivat meille niin hyviä vientiartikkeleitaakin. Eräillä hyvin sienä tai marjoja tuottavilla alueilla on jo ehditty osoittaa, niistä saadun rahatuloja joinakin vuosina enemmänkin, kuin mikä on ollut samana ajanjaksona alueella tuotetun puun arvo.

Lopputoteamuksena voidaan sanoa, että vielä hunka humisee, vielä metsäraha kilisee ja »metsien kaupala» on Parkanolle hyväksyttävä tunnus!

Martta Sevio

Neekeritkin kumarsivat paroonia

Matkallamme USA:ssa olimme Jussi Himangan ja hänen Leena-rouvansa hyvin ilmastoidussa autossa ajaneet New Yorkista Floridaan. Olimme saapuneet Lake Worthiin ja asettuneet kumpikin pari kahden huoneen, keittiön ja kylpyhuoneen sekä yhteisen saunan huoneistoihin, kuten »suuren maailman» turistit ainakin. Ja on pahan Floridassa asuntoja, kun kaksikymmentäyksi miljoonaa »eliittiä» käy pohjoisesta viettämässä siellä ihaanaa talvea.

Kun sitten lähdimme etelään lempeään iltaan Lake Worthin upeille kaduille valkohepenisten kulkijain joukkoon, välillä poiketen puistotokuvuihin ja kukkien ympäröimään baariin, tulimme vihdoin suurelle »haalille». Sieltä soi: »Kerenski se leipoi tuiman taikinan...» Ja taas: »Kaurapellon, pellon, pellon, pellon, kaurapellon pyörtä-nöllä kasvoi kaunis kukka...» Mikä riemastus!

Keskellä etelän suloista iltaa tunsin tulleeni vihreän nuoruuteni aikaan. Oli kuin olisin istunut Alasen pakarin ylissängyssä sisko- ja serkku- Lauraparin kanssa ja katsellut, kun talon palvelusväki vaariltamme harvoin saadulla luvalla meni piirileikkiä. Juuri vastakuulemiani lauluja he lauloivat poikien mojovin saappain painottaessa rytmiä.

Todella! »Haalissa» oli kuin Suomea, vanhaa ja uutta.

Tiesimme ennestään, että Lake Worthissa asui paljon onnellisia eläkevuosiaan viettäviä Amerikan suomalaisia. Kuitenkin hämmästyimme, kun sisään kutsuttuina näimme, miten suuri sali — pal-

jon isompi kuin entinen, ihana Päivölän sali — tanssi täynnä riemullista, kypsää kansaa, keski-ikänsä 60—70 vuotiaita.

Pian oli komea Jussi ja muutkin lasisileällä lattialla, joka oli hieno kuin Päivölän vitivalkea liukastettu sali, jolla »Parkanon plikkojen polkkaa» tanssattaessa yksi ja toinen hankki kaatua. Siinä sitä mentiin kerenskiä, kehrää tyttöstä, Amerikan polkkaa ym.

Kovin meitä tervehdittiin ja kutsuttiin kylään.

Kohta istuimmekin joukolle erään perheen viehättävässä kodissa iloisesti keskustellen ja nauttien eteemme äkkiä loihditun herkkupöydän antimista.

Kun sitten katselin ympärillä salia istuvia uusia ystäviämme, havaitsin, että emäntämme muistutti erästä vahojärveläistä koulutoveriani. Kysyin: »Mistä pitäjästä rouva on kotoisin?» Arvatkaapas! Hän sanoi: »Parkanosta.» »Niin minäkin», huudahdin. Arvaatte, että halattiin. Ja rouva sanoi: »Minulla on Parkanon seurakunnan kirjakin», ja otti sen hyllystään. »Arvatkaas kenen kirjoittama?» Taas halattiin. Riitti siinä ihmettelyä, että maailma on niin pieni. Florida — Parkano! »Tässä lähellä on toinenkin parkanolainen», emäntämme sanoi. Ja tuli kuin tulikin pieni Sydänmaan mummo iloisena hymyillen.

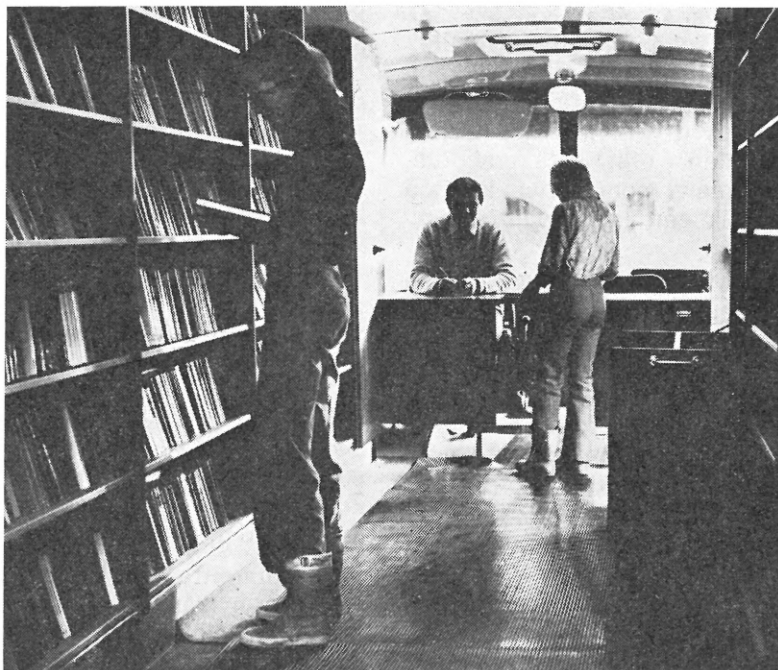
Sanoi hyvin muistavansa Alasen livarinkin nuorena. Kaikki oli hänellä hyvin, kunhan vain pojanpoika tulisi hengissä Vietnamista.

Asiaa riitti.

Isäntämme kysyi, tunsinko Hahkamäkeä Parkanosta. Tottahan Hahka-Oskun muistin, iloisen punaposkisen Amerikan kävijän. Isäntämme kertoi: »Noin kolmekymmentä vuotta sitten Oskarilla oli New Yorkin Harlemissa baari nimeltä Lidobaari, jossa kävi paljon asiakkaita. Sen seinällä oli suuri Parkanon paroonin kuva mainoksena. Kun varsinkin parkanolaiset tietenkin katselivat ja ihailivat kuvaa, niin neekeritkin huomasivat sen. Aina kun he tulivat baariin, he kumarsivat syvään paroonin kuvan edessä. He arvelivat, että siinä oli parkanolaisten jumala».

Kävimme myöhemmin katsoomassa Lidobaaria, joka oli paikallaan keskellä mustien aluetta. Muutama vuosi sitten baarissa oli tehty »remontti» ja poistettu Parkanon paroonin kuva.

Jatkanpa vielä. Kun eräänä kesäiltana tulimme kotiin, siellä oli outo auto ja vieraita — Floridasta. Sama »isäntäväkemme» tulossa todellakin Vahojärveltä. Hauska oli tavata jälleen ja kuulla, että Vietnamin kävijäkin oli pälännyt.

Pentti Viljamaa

Kirjastoauto kiertää kylää

Kaikille kauppalalaisille lienee jo tuttu tuo isokokoinen, sinivalkoinen, myymäläauton näköinen auto, jossa ei kuitenkaan tarvitse lupaa rahoistaan. Sieltähän saa lainata kassin täyteen kirjoja täysin ilmaiseksi.

Yksi noin sadasta Suomesa kiertelevästä kirjastoautosta kulkee Parkanon teillä ajaen syrjäistenkin kylien halki. Auto on kotimaiselle Sisu-alustalle rakennettu ja korin on valmistanut Penko Oy Seinäjoella. Auton kirjamäärä on n. 3 000. Kirjastoauto on tehnyt tarpeettomiksi pienet, rajoitetun kirjavalikoiman sisältäneet sivukirjastot ja suonut yhä useammalle mahdollisuuden tutustua kirjallisuuteen. Matka kirjastoauton pysäkillä on lyhyempi ja vaivattomampi kuin sivukirjastoon tai kauppalaan pääkirjastoon.

Parkanossa tehtiin ensimmäiset aloitteet kirjastoauton hankkimiseksi jo viime vuosikymmenen alkupuolis-

kolla, mutta hanke ei vielä silloin saanut riittävää kannatusta. Aloite oli kuitenkin tehty ja viime vuosi toi tullessaan ratkaisun auton hankintaan. Lisävauhtia tälle pyrkimyksille antoi kuntamuutoksen muutos. Anomus jätettiin 15. 6. 1971 ja tämän jälkeen asiat luistivat niin joutuisasti, että jo vuoden lopulla, marraskuussa, kirjastoauto aloitti säännöllisen liikenteen.

Vuoden auto on sitten »kurvaillut» pitkin mutkaisia maanteitä ja kyläteitä palvelleen kauppalalaisia. Maanantaisin Raivala, Kuusiluoma ja Kirjanen, tiistaisin Lapinneva ja Vuorijärvi, keskiviikkona on vuorossa Alaskylä ja Yliskylä, torstaina taas pohjois-parkanolaiset voivat käydä valitsemassa haluamiaan kirjoja ja perjantaina sitten kirjat kulkevat Jaakkolaan, Kaartinaholle, Aureeseen ja Vahojärvelle. Reitit ajetaan vuoroviikoin siten, että useimmilla py-

sähdyspaikoilla voidaan lainata sekä päivällä että illalla. Lainausta on ollut vilkkainta juuri iltatunteina ja siksi on pyritty lainausajat järjestämään niin, että mahdollisimman moni voisi käyttää hyväkseen kirjastoauton palvelua.

Ylivoimaisesti suurin osa lainaajista on ollut nuoria; koululaisia sekä alle kouluikäisiä. Nuorten ja lastenkirjojen suosio on ollut melkoinen. Äidin kanssa autolle tulleet »kuopukset» keräävät usein syliinsä Peppi Pitkätossu- ja Pekka Töpöhäntä-kirjallisuutta niin paljon, että äidin täytyy hieman hillitä nuoren lainaajan lukuinnostusta. Usein käy niin, että pikku lainaajan etsittyä ja löydettyä kivoja kirjoja, joutuvatkin ne yllättäen äidin tarkastukseen. Joskus tässä tarkastuksessa käy niin että kirja hylätään. Syynä on useimmiten se, että kirjassa on liikaa lukemista. Kiireinen isä ei ilmeisesti ehdi illalla lukea kovin pitkiä satukirjoja. Mene ja tiedä.

Joskus on emäntä arkipäivän askareittensa keskeltä nähnyt ison auton tulevan maantien varteen. Lienee silmälasit unohtuneet siinä muistellessa mitä sieltä kauppa-autolta nyt pitikään tuoda. No, hämmästys on melkoinen kun hyllyillä on pelkkiä kirjoja. »Minä kun luulin tätä kauppa-autoksi, mutta tämähän näemmä on se kirja-auto. Mutta onpa hienot pelit.» Katselee sitten ympärilleen ja sanoo: »Jos minäkin sitten ottaisin jotakin luettavaa, kun kerran tänne eksyin. Ja se meidän Kallekin oli ennen kova lukemaan, vienpä nyt sillekin niinkuin muistin virkistykseksi.» Ja niin on taas yksi innostunut lainaaja lisää.

Yhteensä lainaajia on kir-

jastoautossa toista tuhatta. Kirjat sitten aikanaan palautetaan ja on todettava, että mitä moninaisimpia kirjanmerkkejä käytetään luettaessa. Niitä kun aina silloin tällöin unohtuu kirjan väliin. Autoonkin niitä merkkejä on kokoontunut melkoinen joukko, on nimipäiväkortteja, syntymäpäiväkortteja, joulukortteja, pelikortteja ym. kortteja, junalippuja, veikkauskuponkeja ym. Hauskoja piirroksia löytyy silloin tällöin. Setelirahoja ei sentään ole vielä löytynyt, vaikka niitäkin kai joku on joskus merkkinään käyttänyt.

Suuremmista vaikeuksista on Sisu hyrrännyt, on tosin parilla pysäkillä kieltäytynyt lähtemästä käyntiin. Liikkuvasta kirjastosta tuli hetkessä paikallinen kirjasto. Olisi luultu, että paikalliset lainaajat olisivat olleet tyytyväisiä. Kuitenkin on apu löytynyt nopeasti ja matka on päässyt jatkumaan. Kapeissa tienhaaroissa kääntyminen isolla autolla on joskus hankalaa, silloin tällöin joutuu turvautumaan paikkakuntalaisten maaston tuntemukseen. »Anna tulla vaan, kylä tuo pyörtänö kestää ja jos ei kestä niin onhan meitä tässä koko kylän väki työntämässä.» Eikä painunut, kyllähän he maansa tuntevat.

Lainaajat ovat olleet tyytyväisiä kirjastoautoon Parkanossa ja mielenkiinto lainaamiseen on ollut ilahduttavaa, lainaukset ovat aina vain nousussa. Kouluilla kirjastoauto on vierailut ja kaikkein pienimpiä on opastettu kirjaston käyttöön. Naapurikuntalaisetkin ovat olleet kiinnostuneita kirjastoautotamme ja he ovat käyneet tutustumassa tähän yhteen nykyajan mukanaan tuomaan kulttuuripalvelun muotoon.

KIRJEITÄ

AMERIKAN

MARILTA:

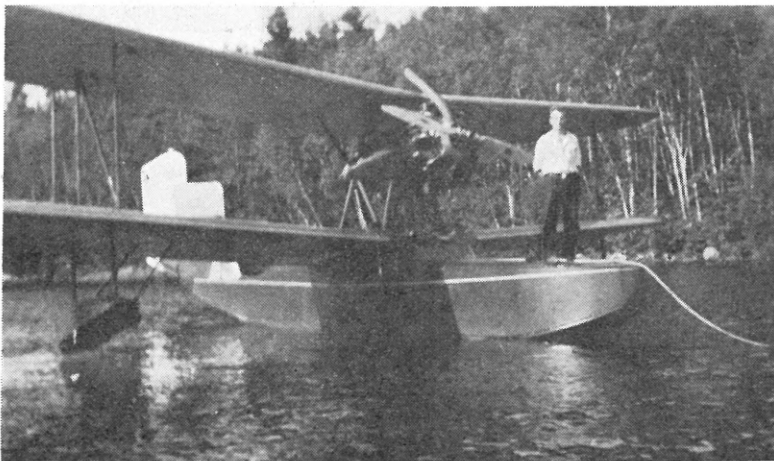
MEREN JA VUOSIEN TAKAA SIINTÄVÄ PARKANO

Mitä on mielessä nuorella, lapsenkengissä kävelevällä työllä lähtiessään kauas vieraaseen maahan, vieraan kielen ja tapojen pariin. — Mielikuvat eivät vastanneet todellisuutta. Ne ajatukset, jotka olivat mielessä kotoa lähdetessä, olivat nuoren tytön haaveita, jotka karisivat ensi askeleita asteltaessa vieraalla maalla.

Paljon on kulunut vuosia, paljon kuljettu meriä ja maita, kuten merimies tapaa sanoa. Paljon erilaisia kokemuksia on saatu sen jälkeen, kun Parkano jäi kylmänä pakasaamuna, uuden lumen peittämänä syksyiseen uneliaisuuteen. Silloinen Parkano on selvästi mielessä. Ystävällinen ja läheinen Parkano, jonka kirkkotiellä tai toripäivillä tunnettiin kaikki, oltiin ainakin tuntevinaan — olihan tapa nyökätä päivää vastaantuleville.

Kirkonkylä oli pieni, vaatimaton ja läheinen, jonka liikkeet, pankit ja posti olivat lämpöisiä, tuttuja ja kotoisia. Sellainen oli silloinen Parkano.

Parkanossa on vierailtu neljänkymmenenkuuden vuoden aikana kahdeksana eri vuotena, ja on seurattu kylän kasvua. Parkanosta on tullut kauppa, ehkä pian kaupunki. Parkanoon on tullut ylpeä kaupunkilaisleima, on suuruutta joka taholle, melkeinpä pilvenpiirtäjiä, jos niin voi sanoa erittäin aistikaista osake- ja liiketalousta. Autoja on enemmän, kuin tarpeeksi, parkkeeraus, an-

1930 isäntäväen lentokoneella käytiin katselemassa Kanadan luontoa ylhäältä päin.

teeksi, paikoitusalueista on kohtapuoleen pulaa.

Niin se entinen tuttu Parkano. Ei ollut monta autoa, hevoset tarvitsivat parkkeerauspaikan puomin vieressä. Siinä ne rouskuttelivat heiniä vartoessaan isäntäänsä kotimatalle. Olen ylpeä, että olen sieltä kotoisin. Ylpeä huimasti eteen- ja ylöspäin menevästä Parkanosta. Tämän päivän nuoren ei tarvitse lähteä vieraisiin maihin hakemaan jotain parempaa, suurta, sitä näyttää olevan siellä tarpeeksi.

Olkaa ylpeitä kauniista Parkanosta, joka kasvaa ja laajenee.

Vielä palaan siihen vaatimattomaan Parkanoon. Muistan ne monet kirkkomatkat kylmänä pakkasaamuna reessä, puoli-villin hevosen vetämänä; muistelen niitä ja vielä kerran tahtoisin kirkkomatkan kylmänä lumisena jouluaamuna.

PIENI TOSITARINA

Elettiin sitä ankeata aikaa 1940, kun syntymämaa oli sodassa. Suomalaiset Amerikassa surivat Suomen kohtaloa ja mielet olivat raskaat. Menimme jouluaamuna Harlemin suomalaiseen kirk-

koon, joka oli ääriään myöten täynnä. Viimeisinä jouduimme etupenkkiin tuttavamme pienen, vaille kolmi-vuotiaan, juuri Suomesta tulleen tytön kanssa.

Kirkonpalvelija jakoi meille virsikirjat ja tietysti pikku Maria halusi myös. Penkillä seisoen Maria avasi kirjan ja lauloi kirkkaalla äänellä: »Raatikoon, raatikoon vanhat piijat viijään».

Ei ennen, eikä varmaan jälkeen päinkään ole suomalaisessa kirkossa naurettu niin vapaasti ja äänekkäästi. Tämä pieni välikohtaus vapautti raskaan tunnelman: seurakunta hymyili toisilleen. Elämä tuntui mukavalta jälleen.

42 vuotta sitten harrastimme jo vesi-lauta, ei suksia, joka oli aika vaikea pitää suorassa.

MUISTELMIA VUOSIEN TAKAA

Vietettiin kesää pohjois-Ontariossa. Perheeseen kuului kuuluisa tohtori ja hänen naimisissa olevat lapsensa. Menimme keväällä kesän ajaksi tekemään kaikenlaista työtä, mitä voi olla huvila-alueella, jossa ei ole sähkövaloja ja loppu matka huvilalle kuljettiin moottoriveineellä. Ensipäivästä huomasimme, että siellä ei ole ollut ainakaan suomalaista työläistä ennen meitä, sillä keittiön lattia oli mustanharmaa, josta ei näkynyt, mistä ai-neesta se oli tehty.

Eräänä iltapäivänä päätimme pestä sen oikein vanhaksi maaksi, siis paljon saippuaa, paljon vettä ja paljon voimaa. Olihan siellä Suomessa maalla oppinut miten puhdasta tehdään. Niin sitten alettiin, mies harjasi ja vaimo huuhteli. Näin valkeni näkyviin mitä kaunein ja vaalein tammilattia.

Juuri ennen loppusilausta tuli tohtori ovelle ja katseli lattiaa, mustaa ja vaaleaa vuoron perään, ei puhunut mitään, vaan juoksi pihaan ja huusi: »Olgaa, Olgaa!» Olga oli hänen tyttärensä, noin 40-vuotias. Olga juoksi kuin henkensä edestä ja kumpikin katsoi meitä ja lattiaa.

Tämän jälkeen meille avautui kaikenlaisia mukavuuksia, joita ei palvelijoilla tavallisesti ollut. Kuvat ovat siitä kesästä.

Amerikan Mari

(Aili Tokkola o.s. Lautamäki)

Taideleirin osanottajia maalausharjoituksissa Alaskylän koulun pihalla.

Lauri Koskimaa

Piste, viiva ja pinta

Suven vihreään aikaan kesäkuussa pidettiin Alaskylän koululla taideleiri. Mukana oli parkanolaisia kuvataiteen harrastajia, jotka olivat kiitollisia tällaisesta mahdollisuudesta kehittää tekniikkaansa ja avartaa näkemystään ammattitaiteentekijäin opastaessa.

Leirin alussa taiteilija Juhani Tarna luennoi kuvataiteen peruselementeistä: pisteestä, viivasta ja pinnasta. Teimme sommitteluluonnoksia näiden luentojen pohjalta.

Tulimme huomaamaan, että nousevien ja laskevien viivojen tunnevaikutus, suorien ja käyrien viivojen vastakohtaisuuteen perustuva kuvan dynamiikka maalattuna vielä kylmillä ja lämpimillä väreil-

lä synnyttää katsojassa draaman. Tämä draama on taiteilijan itsensä ensin koettava, ennen kuin hän pystyy saamaan teokseensa henkeä. Sanomme sitä inspiraatioksi.

Taiteentekijä imee itseensä jatkuvasti vaikutteita elämästä ja siitä ympäristöstä, jossa hän elää. Olemme erilaisia. Meihin vaikuttavat samat asiat eri tavoin. Ilmennämme niitä eri tavoin. Tulimme leirillä huomaamaan, että jos sisäinen näkemys puuttuu, emme onnistu saamaan aikaan vaikuttavaa teosta, vaikka teoreettisesti tietäisimme jotain kuvan peruselementeistä ja värien rinnastamisesta.

Leirityöskentelyssä kuvantekijät voivat keskustellen ja katsellen toistensa töitä saa-

da itseensä vaikutteita, jotka sitten joskus heijastuvat omissa töissään uudella tavalla. Taiteen harrastajien pitäisi pyrkiä luomaan jotain uutta, ei jäljentämään jotain jo olevaa, vaan hahmottamaan sielussaan kokemaansa.

Piste, viiva ja pinta. Kuinka monimuotoisia ne voivat olla eri henkilöiden käsittelemänä! Niitä voidaan järjestellä ja ryhmitellä monella tavalla kuvapinnan eri kohtiin ja aina kuvan jännite muuttuu. Taide parhaimmillaan onkin ankaraa järjestystä, sommittelua, joka ei suinkaan ole sitä, että väreä lätkitään miten sattuu ja mihin osuu, kuten usein kuulee arveltavan abstraktia kuvaa katseltaessa.

Laajemmassa mielessä taide liittyy jokaisen ihmisen elämään. Taide on valintaa vaatetusliikkeessä, huonekalujen asettelua kodissa, pihamaan siivousta ym. arkistakin toimintaa. Se on eräs ihmisen ominaisuus, joka on kaikissa, vaikka kaikki eivät sitä itsessään tiedostaisikaan.

Kuvataiteen harrastuksen piirissä on laaja suuntaus ja tyylivalikoima, josta aina löytää sellaista, joka viehättää harrastajaansa.

Salmilaista ristikontraa tanssitaan Norjassa juhannuksena 1971. Nuoret vasemmalta Tiina Koi-visto, Jaana Marjamäki, Päivi Mansukoski, Kirsti Kivelä, Raija Mukkanlainen, Vesa Jaskari, Jouko Lehto, Kari Marjamäki.

Veikko Pokkinen

Parkanon Kalevan Nuoret suhteita solmimassa

Vuosia kestänyt kansan-tanssiharrastus, kotimainen matkustaminen ja osallistu-minen on johtanut Parka-non Kalevan Nuoret esiin-tymään myös ulkomaille, ensin Ruotsiin ja sen jäl-keen Norjaan. Tanskanmaa on vielä käymättä, mutta siellä ovat vierailleet nuori-roseuran aikuiset kansan-tanssijat. Parkanon Kalevan Nuorten yhteydenoton seu-rauksena ovat ruotsalaiset jo kaksi kertaa vierailleet Suomessa ja norjalaisia odotetaan ensi kesän Kale-van Nuorten kansantanssi-päiville.

Parkanolaisten parhaaksi kohteeksi on tullut Taalain-

Juhlakulkue. Norja, Voss, 1971

Parkanon tanhuavan väen taitavana ohjaajana on jo vuosia ollut Aino Pokkinen. Säestysryhmä on viime aikoina yleensä saatu Pohjankankaan pelimanneista. Henkilöt vasemmalta: Jaakko Kaappa, Ville Koivisto, Arvi A. Koivisto, Pentti Saari ja Aino Pokkinen. Norja, Voss, 1971.

maa ja siellä Borlängen kaupunki suomalaisine ja ruotsalaisine kansantanssin harrastajineen. Borlänge oli myös pääkohteena ensimmäisellä ruotsinmatkalla, jonka nuoret tekivät yhdessä aikuisten kanssa vajaa kolme vuotta sitten pahimpien jäästeiden vallitessa. Nämä esteet antoivat matkalaisille jopa ylimääräisen vapaapäivän lauttamme juutuessa toisten lauttojen kanssa jäihin puoleksi yöksi.

Taalainmaa on tullut pääkohteeksi siksi, että siellä on paljon pohjoissatakuntalaisia ja Parkanon kansantanssijoiden ohjaajalla Aino Pokkisella on sinne jo vuosien takaiset suhteet. Suomalaisten luo ensiksi tehdyn matkan aikana solmittiin ensimmäiset suhteet myös ruotsalaiseen kansantanssiseuraan, Stora Tuna Folkdansgilleen ja nämä suhteet johtivat ensin käyntiin Leksandin ja Rättvikin kansantanssipäivillä v. 1970 ja sen jälkeen jo kaksi kertaa ruotsalaisten nuorten matkaan Suomeen mm. Parkanoon ja Ikaaliin.

Kalevan Nuorten Liiton virallisena edustajina ovat parkanolaiset nuoret käyneet Norjan lasten kansantanssijuhlissa Vossissa v. 1971. Tästä ja muista matkoista kertovat oheiset kuvat.

Onko mieltä matkustamisesta?

Miksi nuoret ovat lähteneet matkoille ulkomaille

ja mitä matkat ovat heille antaneet. Eräät ovat tietenkin kolonneet pohjoismaita vanhempiensa kanssa jo aikaisemminkin, mutta nämä yhteiset matkat ovat tuoneet heidät toisten pohjoismaitten lapsien ja nuorten tutuiksi. He ovat nähneet miten ruotsalaiset ja norjalaiset ikätoverit elävät ja mitä he harrastavat.

Vastaavasti ovat ruotsalaiset nähneet täällä kuinka suomalaiset asuvat omassa maassaan. Jokaisen maan luonto ja olot tulevat vasta paikan päällä todella tajuiksi. Vähäinen ei liene myöskään kielitaidon karttumisen merkitys näitten matkojen aikana ja niiden seurauksena syntyneen kirjeenvaihdon myötä.

Joka matkalla on todettu tällaisen nuorten toiminnan olevan mitä parhainta pohjoismaista yhteistyötä ja näkemysten avartamista ja parkanolaisilla on Kalevan Nuorten joukossa ollut uranuurtajan asema. Heidän kokemuksiin voivat toisetkin käyttää hyväkseen.

Kansainvälinen kosketus on myös vaikuttanut parkanolaisiin Kalevan Nuorten

Parkanon ja Ruotsin Börlängen tanhuavat nuoret ovat tavanneet jo useita kertoja. Hyvin näyttävät tässäkin Taalainmaan ja Suomen kansallispuvut yhteen sointuvan. Ikaalinen 1972.

Ripaskaa. Serkukset Jukka ja Tiina Koivisto vauhdissa. Norja, Voss 1971.

riin. Sen ovat vanhemmatkin kai havainneet. Sen havaitsivat ainakin autolautan tarjoilijat, jotka arkailleen päästivät nuoren joukon ruokasaliin aterioimaan, mutta ihmettelivät lopuksi heidän hienoa käyttäytymistään.

Matkat omassa maassa ja matkat ulkomailla sekä näillä saatu kiitos ja kunnia velvoittavat myös nuoria. Toisten yli nousseet myös huomataan ja heitä seurataan tulevaisuudessa. Matkamahdollisuudet myös lisääntyvät menestyksen myötä ja kohteetkin voivat olla kaukaisempia.

Anne-Mari Pajulahti

Maanantai lokakuun toinen päivä

Pikkusisko kiskoo peittoa yltäni ja nykii hiuksista: »Sä myöhästyt koulusta, unikeko!» — Sama juttu joka aamu; edellisiltainen lukeminen jäyttää väsymyksenä kehossa. — Voileipää, juustoa, maitoa — luokanvalvoja naputti juuri viime viikolla aamuaterian tärkeydestä; sen pitäisi kuulemma tyydyttää kolmasosa päivän energian tarpeesta. — Muistinko vitamiinit ja proteiinin tärkeyden? — Voileivän ravintopitoisuutta enemmän askarruttaa mieltä tuleva viikko. Miten selviän? Saksan kokeet tiistaina, perjantaina kirjoitetaan historiaa — tulee kiire.

Ulkona kirpeä syysilma lyö vasten kasvojani. Huurre maassa kimaltelee auringon ensimmäisissä säteissä; maailma ympärillä komeilee väriloistossaan. On niin kaunista; minulla on kiire ja hiukkasen kylmä. Automatka, vaivaiset kolmetoista kilometriä, taittuu hetkessä. Tajuan sumun alangoilla ja kahvadan harmaata kosteutta; se ympäröi ajatuksetkin ja saa pelkäämään talvea ja pimeyttä.

Pikkupoika survaisee varpaileni rukousjonossa — niin kiireiseksi ja röyhkeäksi käynyt tuo »nappulakan» — rehtori nousee puhujakorokkeelle ja aamuhartaus alkaa. Monikaan ei pidä rukouksissa tollottamisesta; täytyy seistä, happi loppuu, aina samaa saarnaamista, kukaan ei yhdy virteen; opettaja ynisee yksinään! Juuri tänä aamuna pidän rehtorin kertomuksesta: »Honkantilainen narkomaani on päässyt eroon elämänsä tuhoajasta tultuaan uskoon. Jokaisella ihmisellä on mahdollisuus pelastua ja saada armo osakseen.» Tällä hetkellä tarvitsen päätösrukouksen

anomaa siunausta ja voimaa päivän ponnisteluihin.

Prosessi on käynnissä taas; suomea, englantia, biologiaa, saksaa, historiaa, liikuntaa. Luokissa opettajat yrittävät valistaa, antaa neuvoja, tyydyttää tiedonkaipua. Hätääntynyt sielu yrittää epätoivoisesti pureutua kiinni Snellmannin aikaansaannoksiin, toinen puhuu puoliväliä politiikkaa peräpulpetissa, kolmas nuokkuu tuolissaan, kuorsaa melkein. — Kello soi, ulos kaikki haukaamaan raitista ilmaa! Käytävät täyttyvät iloisesta hälinästä. On helpottavaa purkaa huoliaan tovereilleen; morkata opettajia, purnata kokeista, yrittää paikata hataraksi jäänyttä läksyä. — Pikkupojat tapella nahistelevat keskellä pihamaata. Sieppaan salaa vahtimestarin kukkapenkistä sinisen orvokin ja olen iloinen, että pakkana on edes sen säästännyt. — Tallustelen takaisin kiviseinien sisäpuolelle opettajan kaikkitietävän valvovan silmän alle; sama toistuu tunnista tuntiin, päivästä päivään, viikosta viikkoon...

Lukio tähtää yksinomaan ylioppilaskirjoituksiin! Myönnän hiljaa sisimmässäni, että paine kevättä kohden kasvaa, tänäänkin. Opin nyt, kertaan huomenna ja keväällä Ylioppilastutkintolautakunta punnitsee tietoni. — Tarvitsenhan tuki oppimaani ylioppilaskirjoitusten jälkeenkin; ehkä ei kukaan kysy, kuka aikoinaan lausui: »Ruotsalaisia emme ole, venäläisiksi emme tule, olkaamme siis suomalaisia!» tai kuka älyniekka väitti: »On maailman rikkaus sinun, jos mitään et omaksi ano!» Varmaa kuitenkin on, että elämässäni tarvitsen suurta osaa siitä tietomäärästä, jon-

ka paljon purnattu koulumuotomme on kyennyt aivoihini takomaan.

Viimeinen oppitunti on ohi. Kerään omaisuuteni ja lähen tallustelemaan kotiin. Ovella huomaa rehtorin alekirjoittaman tiedotuksen: »Kouluneuvostovaalin valmistelut on toistaiseksi keskeytetty...» Ahaa, puutteellisuksia on yläportaassa ryhdytty korjailemaan. »Politiikka on murtautunut kouluun. Minäkin voin vaikuttaa asioihin äänestämällä kouluneuvoston vaaleissa». — No, eilenhän kävin jo raapustamassa numeron yhden vaalilipun keskelle; olivat oikein tarpeeksi ison ympyränkin painaneet, etten erehtyisi, numeron paikassa nimittäin. — Kansandemokraatti, »kepulainen», liberaali, porvari, valvohan etujasi, etteivät opettajakunta ja numeroiden valta pääse nitistämään yksilöllisyyttäsi, omaaloitteisuuttasi, oikeuksiasi. »Antiikin Kreikassa käsitettiin sanalla idiootti henkilöä, joka ei osallistunut politiikkaan.»

Istun kotona ruokapöydässä ja teen suunnitelmaa seuraavaa kymmentä tuntia varten. Kiukuissani purnaan siitä, että teen työtä, jonka tuottavuus näkyy vasta mo-

nen vuoden päästä. Tällä hetkellä kulutan vain aikaa, koulunpenkkiä, hameen takamusta, kirjoja, ruokaa ja vanhempieni ansaitsemia rahoja.

Ajan täyttyminen on lähellä, minullekin! Kevät on kotvasen päässä ja Parkanon Yhteislukio lähettää maailmalle ennätysmäärän uusia ylioppilaita haparoimaan kohti tulevaisuuttaan, ehkä turhaan kolkuttelemaan korkeakoulujen ovien taa, ehkä valmistumaan johonkin todella tuottavaan ja yleishyödylliseen ammattiin palvelemaan lähimmäisiä ja yhteiskuntaa.

Ulkona on pimeä ja ympärilläni hiljaista; vain kello tikittää. Valo palaa pöydälläni. Kokoan kirjani ja huokaisen hiljaa kiitoksen siitä, että taas yksi päivä on lopullaan: huomenna uusi kilvoittelu, uudet tunteet, ilot ja surut. Joskus kaipaen näitä hiljaisia yksinäisiä iltahetkiä kirjojeni ääressä, joskus, kun leipätyö rasittaa ja aikuisuus painaa hartioita. Joskus tajuan, että rakastin koulua ja ratkaisematonta matematiikkatehtävääni. — Niissä on kiinni kolmetoista vuotta elämästäni, itsestäni, jotakin, mitä en koskaan unohda.

Nuoren mietteitä jouluna

»Älkää peljätkö: sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle: teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungissa».

Näissä tutuissa jouluevankeliumin sanoissa on keskeisin joulun sanoma ja sisältö, ilosanoma, joka on todella tarkoitettu kaikelle kansalle. Tämän sanoman ulkopuolelle ei jää yksikään ihminen maailmassa. Jeesus Kristus on tullut vapahtamaan koko maailman ja jokaisen yksityisen ihmisen synnit.

Jumalan sanan pettämättömän totuus on se, että me kaikki olemme tehneet syntiä. Synnin me näemme jokainen omassa elämässämme ja ihmiskunnan vaiheissa aina siitä asti, jolloin ensimmäiset ihmiset lankeasivat syntiin. Sodät, nälänhädät, monet epäoikeudenmukaisuudet ja kärsimykset, joita maailmassa ta-

pahtuu, ovat synnin seurausta, keksittiinpä niille kuinka hienoja peitenimiä tahansa.

Kukaan meistä ei voi sivuuttaa syntikysymystä ja Jumalan tarjoamaa sovitus-ta vain olankohautuksella, sillä asia koskee meitä jokaista henkilökohtaisesti. Kerran me kaikki joudumme vastaamaan Jumalan edessä siitä, mitä olemme tehneet sille pelastukselle, jonka Hän meille lahjoitti. Olemmeko ottaneet sen vastaan vai hyljänneet sen?

Meidän Taivaallisen Isämme tahto on varmasti tänä jouluna se, että me hiljennymme Hänen sanansa ääreen ja tutkistelemme mitä merkitsee juuri meille se, että tänä päivänä on syntynyt maailmaan Vapah-taja, joka pelastaa meidät kaikesta synnistä ja antaa todellisen elämän.

Jumalan lupaukset ovat totta tänäkin jouluna, eivätkä vain kulunutta sanastoa. Jokainen meistä voi kokea sen omassa elämässään ot-tamalla Jeesuksen vastaan elämänsä Herrana. Silloin olisi joulu todella juhlien juhla, ja Jeesuksen lupaus: »Minä olen tullut, että heillä olisi elämä ja yltäkyl-läisyys» täyttä totta.

Arja-Leena

Sateessakin on harjoiteltava

Lauri Kiviniemi

Nappulapesäpalloilua Parkanossa

Hidastettu kakkospuolelle, juosten perään syöksen ykköselle, pikaisesti seisaalleen valmiina kärkkymään kohti kakkosta kintaat jo käsissä. Syötöstä vastaan, kova tappoheitto ykköselle, pesävahdin syöksy palloon kiinni jalat juuri ja juuri pesäviivalla, nopeasti ylös tulinen heitto kotipesään: kuol-lut!

Jos olette sattuneet paikalle nappuloiden pelatessa, olette varmaan nähneet edellä kuvatun kaltaista kentällä. Jos ette kuitenkaan innostuneet, olitte väärässä paikassa, sillä pesäpallokatsomosta ei voi nähdä enempää.

Nappulapesäpalloilijat saavat itse päättää pelaamisen tavoitteet, sopia montako kertaa viikossa harjoitellaan, sekä miettiä lyöntijärjestyksen ja ulkopelipaikat valmiiksi. Yhdessä sitten pohdiskelemme ajatusten reaali-

suutta. Jos emme päässeet tavoitteeseemme, mahtoiko tavoite olla liian korkealla, harjoittelimmeko liian vähän vai liian tehottomasti?

Harjoituksia ei vielä käydä läpi täydellä tehokkuudella, vaan nappulat harjoittelevat mielensä mukaan joskus enemmän, joskus vähemmän. Huono sää ei ole riittävä syy harjoitusten peruuttamiseksi, onhan joskus pelattava sateessakin. Tärkeintä ei ole vielä näin nuorena tehokkuus, vaan se, että harjoituksista tulisi säännöllinen tapa tavata kavereita, käydä harjoittelemassa.

Poikien välityksellä olen oppinut tuntemaan heidän vanhempiaan. He kaikki ovat ymmärtäväisesti suhtautuneet lastensa harrastukseen alkaen pelipukujen jatkuvasta pesemisestä. Pahempia vahinkoja ei ole sattunut näinä neljänä kesänä, joina

Kilillä on kova käsi...

olen ystäväystynyt noin viiteenkymmeneen pelaajaan. Viime kesänä sattui Ville kuitenkin jäämään Kankaanpäähän. Lähtiessämme en huomannut, että yksi kaverista puuttui autosta.

Tämä yksitoistavuotias pesäpallolija hoiti asian urheilijalle ominaisella rauhallisuudella. Ville meni istumaan taksiasemalle. Puolen yön aikaan hän sitten soitteli kotiin isälle, että viitsisikö tämä tulla hakemaan poikansa kotiin. Isä haki, enkä saanut minkäänlaista moitetta tuosta unohtamisesta. Oiva esimerkki hienosta suhtautumisesta.

Voitto on pojille osanottoa tärkeämpää, muuten he eivät kai harjoittelisi niin ahkerasti. Kolme kertaa viikossa pidetään yhteisharjoitus urheilukentällä. Tärkeätä on myös koulussa välitunneilla tapahtuva heitto- ja lyöntiharjoittelu. Liikeratojen automatisointi vaatii suunnattoman paljon aikaa ja työtä. Pojat on saatava heittämään leikin ja kilpailun varjolla, koska he eivät vielä itse tajua säännöllisen ja kovan harjoittelun merkitystä.

Kaikesta huolimatta tuo mieletön lyöminen, pallojen heittäminen ja harjoittelemisen kuitenkin kannattaa. Vanhemmat pelaajat Pauli Pentti ja Ismo Salmenoja muodostavat hyvin tärkeän osan napulapesäpalloilusta, koska he C-tason lajivalmentajina hoitavat talviharjoittelun kuluunakin talvena.

Tapaus sinänsä on joka-kesäinen leiri, jolle Satakunnan pesäpall juniorit koontuvat. Viime kesänä olimme Porissa, jolta leiriltä Sääsket toivat hopeaa ja Ampiaiset pronssia. Tenavien piirinmestaruus meni sivusuun, koska olimme tulkinneet tämän uuden sarjan ikärajan väärin. Sääskien, alle yksitoistavuotiaiden lopputelussa hävisivät Parkanon pojat 3—2 Ulvilan joukkueelle (tasapeli olisi riittänyt kultamitaliin). Poikiemme ilmeet loppukiihlässä kertoivat, että tavoite oli asetettu korkealle. Kolme kertaa hei voittajille, vakavilta kasvoilta kuvastui ilme: me tulemme vielä.

Kun päivän pelit on leirillä pelattu, kokoonnutaan illalla Parkanon, Ulvilan tai Kankaanpään kämppään. Silloin ei puhuta pesäpallosta, vaan kanttiinista ostetaan limsaa ja possuja. Ollaan vain ja nautitaan yhdessäolosta; pesäpalloleiri on vain kerran vuodessa. Ennen kuin leirille kotiutuu on osattava pelata, jotta oppisi pelaamaan on harjoiteltava.

Käy ja kukkuu niinku Soljan muarin piimä.

Rakkaus ei katto leipävaraaseen.

Ämmän perinnöt kestää vain Tuomaan päivästä jouluun.

Jussi Kanervo

Perhostenkeräily harrastuksena

Hyönteislajeja on Suomesta tavattu noin viisitoistatuhatta, joista perhosia yli kaksituhatta. Perhoset on jaettu suurperhosiin ja pikkuperhosiin, mikä jako ei ole kovin onnistunut, koska selvää rajaa on mahdoton vetää. Tiedemiehet ovat vain sopineet, kumpaan ryhmään rajatapaukset lasketaan.

Pikkuperhosia on tällä hetkellä Suomessa aika tylsä kerätä, koska kotimaista kirjallisuutta en tiedä olevan »tavallisen kansan» saatavilla. Tosin oikein innokas keräilijä ottaa niitakin talteen tietämättä mitä lajeja ne oikein ovat. Pikkuperhoset ovat ylenpä pieniä ja vaikeasti prässättäviä. En pysty sanomaan paljon mitään pikkuperhosten keräilystä, koska se ei tällä hetkellä minua kiinnosta.

Suurperhosia oli Suomesta tavattu vuoteen 1970 mennessä 924 lajia, ja uusia lajeja löydetään jatkuvasti. Yhdeltä paikkakunnalta esim. Tampereen seudulla on tavattu vajaa viisisataa lajia, eikä Parkanonkaan lajimäärä paljon pienempi ole. Joidenkin perhosten piileskelevän elämäntavan ja »katovuosien» tähden paikkakunnan perhoslajimäärää ei saada selville yhdessä vuodessa, ja vaeltajalajien tähden sen täydellisen selvittäminen on mahdotonta.

Olen itse kerännyt suurperhosia määrätietoisesti kolme kesää. Minulla on nyt koossa 370 lajia Parkanosta, mutta ainakin 100 lajia on mahdollisuus täältä vielä saada.

On monta lajia, jotka olen saanut vain toukasta kasvattamalla. Vielä suurempi määrä (kolmasosa lajeistani) on sellaisia, joiden toukkaa en ole koskaan tavannut, kuten monet helposti tavoitettavat päiväperhoset: sitruunaperhonen, metsän nokiperhonen ja piippopaksupää. Kuinka suuri määrä onkaan sellaisia perhosia, jotka kaikilla kehitysasteillaan ovat niin piileskeleviä, ettei niitä ole vielä kukaan löytänyt?

On hyvin monta tapaa kerätä perhosia. Tunnetuin tapa on haavilla huitominen. Sekavalolampulla saa myös suuren määrän yöperhosia; niitä voi kerätä syötilläkin. Oman kiinnostuksen mukaan voi myöhemmin kokeilla syötti- ja valorysiä, joskin samat lajit, jotka tulevat rysiin, tulevat myös avoimelle valolle ja vapaisiin syötteihin.

Minä en käytä haavia valopyynnissä, joka on tehokaimpia keräilytapoja, jos

asuu paikassa, jossa esim. katuvalot eivät kerää niitä perhosia, jotka on tarkoitettu keräilijän valolle tulemaan.

Myöskään toukkien etsimisessä eri kasveilta ei haavia tarvitse. Toukkia löytää joinakin vuosina suhteellisen helposti lehtipuilta ja pensailta heinäkuun lopusta syyskuun alkuun.

Parhaita toukkapuita ovat koivu, pajut ja haapa. Myöskään karistamisessa ei haavia tarvitse, vaan siihen sopii puun alle asetettava valkoinen lakana. Viime kesänä käytin myös sellaista toukkien keräämistä, että keräsin erilaisia korkeahkoja kukkivia kasveja (pujoja, pietaryrttejä, kultapiiskuja ym.) muovikasseihin. Karistelin kassien sisällön lakanalle ja sain ihmekseni elokuun aikana joka kassillisesta noin kymmenen toukkaa.

Tarkempia tietoja toukkien ja yleensä hyönteisten

keräilystä saa Perhosten keräilijän oppaasta, joka on saatavana kirjastosta tai kirjakaupasta. Jokaisen hyönteiskeräilijän on syytä tutustua tähän kirjaan, sillä siinä lienee jokseenkin täydelliset tiedot siitä, mitä eri mahdollisuuksia on hyönteisten ja etenkin perhosten keräilyssä.

Haavilla voi kerätä joko suoraan luonnosta huitomalla täysikasvuisia perhosia tai vetelemällä aluskasvillisuutta, josta roskien seasta löytyy toukkia ja monia muita hyönteisiä: kova-kuoriaisia, luteita, heinä-sirkkoja, joista innokas hyönteistenkeräilijä myös ottaa talteen uudet lajit. Minä en ole viitsinyt ottaa talteen kaikenlaisia pieniä mönkiäisiä, koska perhostenkeräilyssä on aivan tarpeeksi työtä.

Syöttikeräilyssä tarvitaan haavia, koska perhoset karistetaan syötistä haaviin. Syöttipyynti on, kuten valopyyntikin, yöperhosten pyyntiä. Tosin esim. suruvaippa, viinimarjaperhonen amiraali ja ohdakeperhonen tulevat päivällä syötteihin, mutta muita päivällä lentäviä perhosia ei niihin luultavasti tule.

Syöttipyyntin periaate on se, että puihin ripustetaan omenaviipaleita tai superlonista tehtyjä syöttejä narulenkillä. Syöttiliemi, josta syötit saavat houkutusvoimansa, valmistetaan tavallisesti kaljasta, fariiniso-kerista ja hiivasta. Syöttipyyntin keräilyvälineisiin kuuluu myös itsestään selvänä hyvä taskulamppu.

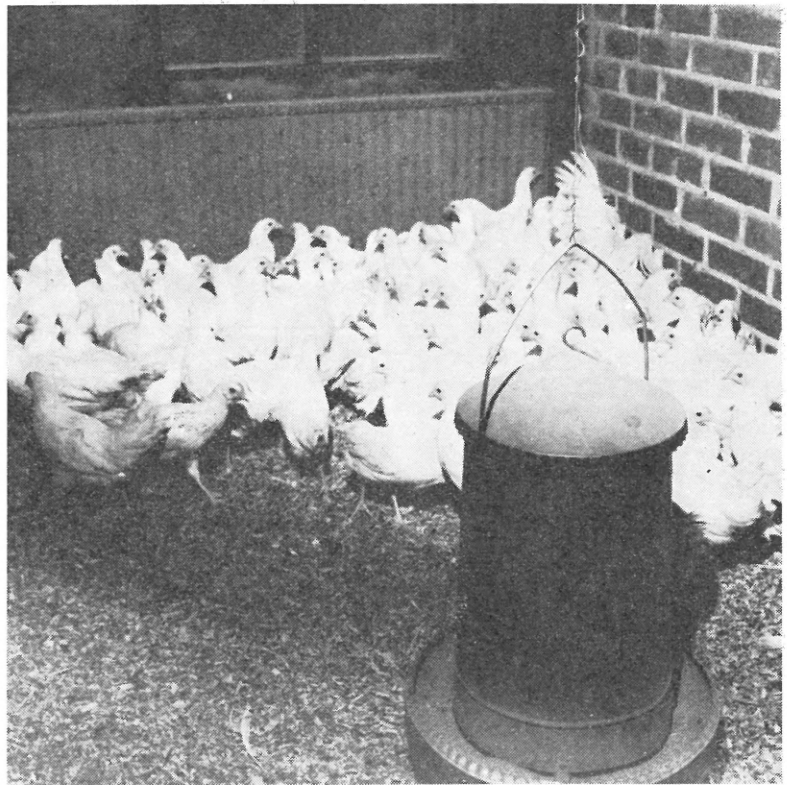
Aloittelevalle, alle kaksitoistavuotiaalle hyönteiskeräilijälle suosittelen aluksi ainoaksi keräilyvälineeksi haavia, sillä usein innostus on ohimenevää, joten ensimmäisenä keräilyvuotena on turha hankkia kovin paljon kamaa. Myrkkypulpo

perhosten tappamista varten on pakko hankkia heti alkuun. Myrkkynä olen käyttänyt etikkaetteriä, joka on varastopullosta kaadettu pieneen muovipussiin, jonka sisällä on pumpulia.

Parkano on lähes kokonaan tutkimatonta suurperhosten suhteen, koska vain minun keräämäni lajit ovat nyt tiedossa, kun Tampereella valmistellaan pitäjien lajiluettelon julkaisemista. Tampereen luonnontieteellisen museon hoitaja Ilmari Mäkisalo on tunnistanut minun suurperhoseni minulle sopivin maksuehdoin (perhosilla maksamalla). Kuka tahansa voi viedä suurperhosiaan ja sopimuksen mukaan muitakin hyönteisiä Tampereen luonnontieteelliseen museoon tunnistettaviksi.

Parhaiten lajien monimuotoisuudesta pääsee selville keräilemällä perhosia itse. Jokaisella lajilla on erilainen muna, toukka, kotelo ja täysikasvuinen yksilö, joten perhosista on itse asiassa olemassa monin verroin se määrä muotoja, kuin minkä lajimäärä pelkästään osoittaa.

Perhosenkeräily on mukava harrastus, ainakin kaikkien keräilijöiden itsensä mielestä. Siihen saa kesällä kulumaan kaiken vapaa-aikansa. Sitä voi harrastaa yöllä ja päivällä, sateessa ja auringonpaisteessa, toukokuun alusta syyskuun loppuun. Ehkäpä joku voi kerätä talvella, jos keksii keinon löytää lumihangelta tai jäisestä maasta talvehtivina eri kehitystasasteita. Talvea voi kyllä pirstata ottamalla talvehtivat kotelot joulukuun alussa, jolloin niistä kuoriutuvat talven aikana ne, joiden kasvatus on onnistunut.

Siitoskanoja Leponiemen kanalassa. Kanat markkinoidaan 8–10 viikon ikäisinä.

Markus Käenmäki

Siitoskanalassa

Maanviljelijä Vilho ja Hilja Leponiemi viljelevät Parkanon Yliskylässä Savilahden tilaa, jonka tuotanto perustuu yksinomaan kanatalouteen. Tilalla on ollut Suomen Siipikarjaliiton hyväksymä siitoskanala vuodesta 1959. Kanalassa on kaksi hautomakonetta, toinen 6 000 ja toinen 4 000 munan. Jo vuorokauden ikäisistä untuvikoista erotetaan kukkopojat erityisellä lajitte-lukoneella, jossa on kiikari. Kone toimii sekä sähköllä että pattereilla. Kiikarin suippo pää pistetään untuvikon peräaukkoon, josta kukkopojalla näkyvät kivekset vaaleanväreisinä ja »tyttöillä» munasarja kellertävänä. Koneen

tarkkuus on 95 prosentin luokkaa.

— Siitoskanalaan tuodaan kana-aines untuvikkoina joka kevät Kallelan siitoskanalasta Vihdistä. Kirjoissa on 600 siitoskanaa. Kanat alkavat munia viiden ja puolen kuukauden ikäisinä. Joulukuussa aloitetaan munien haudonta ja sitä kestää useita kuukausia, kertoo talon tytär Saara Reinikka, joka vastaa kanalanhoidosta. Hänellä riittääkin työtä aamuvarhaisesta iltamyöhään.

Haudonta koneissa kestää erää kohti kolme viikkoa 37,4 asteen lämmössä. Vuorokauden ikäisenä untuvikoista erotetaan kukkopojat, jotka tapetaan ja toimitetaan

Kanalanhoitaja Saara Reinikka esittelee Sortisex IV-merkkistä lajittelukonetta, jolla vuorokauden ikäisistä untuvikoista erotetaan kukkopoijat. Ei ole häävinnäköinen kone, mutta välttämätön kanalassa.

minkin ruoaksi. Lajittelukoneella tarkastetaan noin 400 untuvikkoa tunnissa. Kukkopoikia on suunnilleen puolet. Lajittelukone on ollut käytössä toistakymmentä vuotta.

— Poikasilla on ollut erittäin hyvä menekki, sanoo isäntä. Markkinoinnin puolesta haudontaa voisi jatkaa vaikka ympärivuoden. Untuvikot markkinoidaan kahden päivän ikäisinä ja siitoskanat 8—10 viikkoisina. Untuvikkojen ja siitoskanojen osuus on suunnilleen puoliksi kumpiakin. Markkinointialueena ovat pääosalta Kotkan, Kouvolan ja Varkauden seudut.

Rehunkulutus kanalassa on noin 200 kiloa päivittäin. Rehukustannukset ovat 40 000—50 000 markan luokkaa vuosittain. Rehuna käytetään täysrehua, joka ostetaan, sekä kaikki kotoinen

rehu. Siihen sekoitetaan tarvittavat tiivisteet. Kuivaruo-kinta tapahtuu ruokinta-automaateista.

Leponiemen tilalla on peltoa kuusi hehtaaria, jossa viljellään kauraa ja ohraa. Vilja käytetään kaikki kanojen ruokintaan. Muita eläimiä tilalla ei olekaan.

Myötäilee, niinku Hietaniemen taikina.

Ah, hah, sano Aureen akka kun hautaan laskettiin.

Ennen on vuoden lehmättä, ku joulun ämmätä.

Huono lintu, joka elävältä plokataan.

KOULULAISET KIRJOITTAVAT

Jos olisin kauppalanjohtaja

Kauppalanjohtajalla on varmaan paljon työtä ja kova vastuu. Todellisuudessa en haluaisi olla kauppalanjohtaja mutta jos minut todella valittaisiin, niin parantelin muutamia asioita.

Ensiksi haluaisin korjauttaa katuja ja lisätä suojateitä. Sen jälkeen haluaisin maalauttaa kaikki talot toisiinsa sointuviksi. Puistoja haluaisin myös lisätä ja huolehtisin myös niiden kunnossapidosta. Lasten leikkipaikkoja olisi myös lisättävä, samoin päivähoitopaikkoja. Vähän varttuneemmille nuorille järjestäisin oleskelupaikkoja lisää. Syrjäkylille aurauttaisin talvella joka taloon tiet.

Kun kaikki tämä nielisi aivan varmasti paljon rahaa, niin olen onnellinen ettei minua ole valittu Parkanon kauppalanjohtajaksi, vaan ovat valinneet johtajakseen jonkun säästäväisemmän henkilön.

Katriina Pajulahti 10 v
Lamminkoski

Jos olisin kauppalanjohtaja, niin panisin kauppalan asiat kuntoon. Kaikki, jotka heittelisivät roskia kauppalan ojiin panisin keräämään ne pois ja antaisin rangaistuksen. Jos joku ajaisi vasten sääntöjä, niin sille tulisi ankara rangaistus.

Näin pitäisi asiat olla kauppalassa, mutta siellä

ovat katuojat täynnä ros-
kia: jäätelöpapereita, kara-
mellipusseja, suklaapape-
reita, limonaatipulloja ja
jäätelöpuikon tikkuja.

Jos minä saisin näitä asi-
oita hallita, niin silloin olisi
niin puhtaat kadut, kuin
olla voi. Minusta pitäisi
kauppalassa olla sellainen
kauppa, josta voisi lähettää
tilauksia, kun läheskään
kaikissa kaupoissa ei ole si-
tä, mitä tarvitsisi.

Minun pitäisi päästä
määräämään kauppalan oi-
keuksista. Minä vähentäisin
veroja.

Mikseihän oikein missään
kaupassa ole hyvä palvelu?
Osuuskaupassa minun mie-
lestäni on parhain palvelu,
mutta olisi muissakin kau-
poissa, jos olisin kauppala-
njohtaja.

Jokaisen ihmisen pitäisi
jo ymmärtää, mitä on saas-
ta. Harva on se ihmismää-
rää, joka sitä ajattelee. Jos-
pa jokainen ihminen maan
päällä ymmärtäisi ajatella
sitäkin asiaa, ettei tekisi
sellaista aikaa, että maa-
pallolla olisi täynnä saastaa.

Yleensä kaikki tehta-
at laskevat vetensä järviin,
meriin tai lampiin. Tehtaan
työläiset, ja johtajat eivät
ymmärrä, miten suuri va-
hinko tulee. Kalat kuolevat
ja vuosien perästä vesi
saastuu niin, ettei se kelpaa
juomavedeksi. Mielestäni
myös alkoholin käyttö pi-
täisi kieltää kokonaan.

Susanna Mahlamäki
Kunnallinen
keskikoulu I C

Olisi hauskaa olla kaup-
palanjohtaja. Jos olisin sel-
lainen, niin minä määräisin
rakennettavaksi suuren ka-
ramellitehtaan. Sieltä pitäi-
si olla putki koululle ja si-
tä pitkin tulisi kaikille oi-
kein paljon makeisia.

Sitten käskisin koulubus-
sin kuljettamaan kaikki oppi-
laat kouluihin. Siinä kyllä

riittäisi puuhaa autonkul-
jettajalle, mutta kai niitä-
kin löytyisi.

Minä kuljeskelisin kaup-
palassamme ja tekisin
kierroksia sinne tänne. —
Pitää huolehtia, että kaikki
on kunnossa. Joskus vaika
laulaisin näin:

Olen kauppalanjohtaja,
heissun, heissun hei.
Pidän kaikki asiat kunnossa
Heissun, veissun, vei.
En sentään kaikkea ehtiä
vois —
työt ne apulaiseni tehdä
vois.

Toiset varmaan vähän
tuijottaisivat, mutta mitä
sillä sitten olisi väliä. Sa-
noisin heille, että kyllähän
nyt kauppalanjohtaja lau-
lella saa. Sitten he varmaan
nauraisivat, sillä eiväthän
he uskoisi, että olen kaup-
palanjohtaja.

Paula Silomäki
Kunnallinen
keskikoulu I C

Kävin kauppalassa

Olimme matkalla Parka-
non kauppalan keskustaan.
Tien vieressä oli opastin,
jossa luki »Parkano valta-
tiestä vasemmalle». Pian
olimme perillä. Matka ei
kestänyt kuin viisitoista mi-
nuuttia.

Minun mielestäni on
hauskaa käydä keskustassa.
Ostin jäätelöä ja limsaa.
Siellä on paljon myymälöitä.
Pankkejakin on ainakin vii-
si. Best Old Timessa olen
käynyt kerran. Siellä on ui-
ma-allas ja kaikkea muuta
hienoa. Säästöpankissa
olen asioinut monta kertaa
äidin ja isän mukana.

Olisipa siellä keskustassa
puisto, jossa olisi kauniita
kukkia ja pensaita. Suurien
puiden varjossa olisi penk-
kejä, joissa saisi levähtää
ja kuunnella lintujen viser-

rystä. Lammikko, jossa uisi
joutsenia ja vesi suihkuaisi
korkealle eri värisenä. Sit-
ten siellä viihtyisi.

Teija Sillanpää 10 v
Lamminkoski

Mennään koulubussilla

Suurin osa oppilaista käyt-
tää koulubussia ja sitä
käyttävät myös aikuiset
kulkuvälineenä. Auto on
yleensä täyteen lastattu
alusta loppuun asti.

Autoa odotellaan tienhaa-
rassa. Se tulee hitaasti. ma-
dellen ja pysähtyy pysäkil-
lemme. Kaikki ryntäävät si-
sään. Etupenkeillä istuu
aikuksia ja vanhuksia, taka-
na taas kaikki koululaiset.
Vielä on muutama penkki
vapaana, mutta ne täytty-
vät nopeasti. Auto lähtee
jatkamaan matkaansa. Kou-
lulaiset juttelevat, lukevat
läksyjään tai vaan katsele-
vat ulos ikkunasta.

Ihmiset ovat hyvin erilai-
sia. Edessä istuu vanha
mummo, joka vie tilaa
kahden edestä isojen lauk-
kujensa kanssa. Pari keski-
ikäistä miestä keskustele-
e päivänpolttavista asioista.
Seuraavat tulijat jäävät sei-
somaan ovipieleen välittä-
mättä lapusta »varokaa
ovea».

Kuljettaja vilkaisee lais-
kasti peiliin ja auto jatkaa
hidasta kulkuaan eteen-
päin. Aurinko porottaa ik-
kunan lävitse. Joku vetää
verhot eteen. Lämpöpatterit
puhaltavat kuumaa tu-
kahduttavaa ilmaa suoraan
kasvoille. Hiki virtaa pitkin
nenänvartta ja vanhemmat
pyyhkivät nenäliinalla kas-
voaan.

Auto saapuu päätepysä-
kille ja ihmiset purjehtivat
ulos koulubussista, vai on-
ko se linja-auto, jota koulu-
laiset käyttävät vain mui-
den ohella. Joku alkaa va-
littaa päätänsä, jonka on

saanut kipeäksi tukehduttavan kuumassa autossa seisossaan.

Koulubussilla tarkoitettaneen autoa, jota käyttävät vain koululaiset, vaikka yleensä siellä kyllä on aina muitakin ihmisiä, jolloin auto on kuin täyteen ahdettu sillipurkki. Kuljettajat ovat usein epäkohteliaita koululaisia kohtaan ja jotkut jopa vanhempiakin kohtaan. Radio pauhaa joskus niin koväänisesti että korvat ovat haljeta, mutta jos sieltä tulee kiinnostavaa ohjelmaa tai musiikkia, niin se suljetaan heti.

Koulubusseja saisi olla vieläkin enemmän tai ne saisivat olla suurempia, ettei raskaan koulupäivän tai voimistelutuntien jälkeen joutuisi seisomaan yli puolen tunnin matkaa usein kuumassa linja-autossa.

Sirpa Hietikko
Kunnallinen
keskikoulu V A

Ensimmäinen koulupäiväni oli ihmeellinen. Tulin ensimmäistä kertaa koulubussilla yksin kouluun. Jalat tärisivät ja oli muutenkin kumma olo, kun koulubussi näkyi.

Kaivoin markkaa esille, punastuin, kun en meinannut löytää, mutta löytyihän se kuitenkin. Sitten oli koulubussiin nouseminen. — Voi kun jalat kestäisivät, enkä olisi niin punainen kuin krapu, minä ajattelin. No hyvinhän se meni — markka vain käteen ja reipasti rahastajalle.

Näin sitä mennään — tuli jo seuraava pysäkki ja sieltä tuli toisia koululaisia. Tarkastelin autoa sisältä — se oli aika suuri meidän autoon verrattuna. Siinä oli hienot istuimet — ne olivat ihan kuin tiikerin karvaa — ne olivat pehmeitä. Autossa oli käytävä ja siinä punainen matto. Tunsin it-

sensä presidentiksi, niin juhlallista se oli.

Rahastajalla oli kassi ja sellainen kone, joka teki lappuja, jotka annettiin matkustajille. Kone painoi minulle 55 penniä. Sitten auto pysähtyi. Yksi poika putosi penkiltä, niin mukavaa se oli.

Tuija Rajala
Kunnallinen
keskikoulu I C

Valtuuston kokouksessa

Puheenjohtaja: No niin, nyt käsittelemme koiraveroja.

M. Alanen: Herra puheenjohtaja. Minun mielestäni on koiraveroja pienennettävä.

J. Kaartinaho: Herra puheenjohtaja. Vastustan tätä ehdotusta.

Puheenjohtaja: Entä rouva Seilo, mitä te tähän sanotte?

M-L. Seilo: Herra puheenjohtaja. Näkisin, että näin on tehtävä.

A. Jokela: Niin, niin, kyllä se varmaan on tehtävä. Onhan meilläkin se rakki siellä kotona, ja se vaimo aina moittii niitä koiraveroja, koska ne ovat niin suuret.

S. Lehtisalo: Herra puheenjohtaja, vastustan tätä ehdottomasti.

Puheenjohtaja, Noh, en tiedä mitä nyt tässä tehtäisiin — Luultavasti näin on tehtävä.

J. Niemi: Herra puheenjohtaja! Kannatan tätä ajatusta!

Puheenjohtaja: Noh, tullaan huomenna kello 12 uudestaan. Onko selvä?

Päivi Salminen 11 v
Aure

Valtuutettu, herra puheenjohtaja Kukkanen: Tämän päivän aiheena on asuntopula, kuten tiedättekin. Taloja pitäisi rakentaa lisää.

Valt. Karjalainen: Jaakkolan koulu pitäisi lakkauttaa. Siitä saisimme hotellin.

Valt. Pottunen: Minä kannatan — mutta minkä antaisimme sille nimeksi?

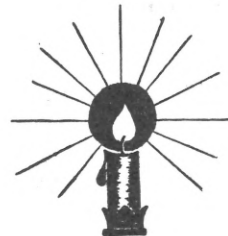
Valt. Kurjanen: Herra puheenjohtaja! Minusta sopisi hyvin nimeksi Jaakkolan super-hotelli.

Puheenjohtaja: Kannatan.

Valt. Pottunen: Kannatan.

Puheenjohtaja: Asia on loppuun käsitelty.

Harri Lannetta 11 v
Aure

Parei tunti tuumata, kuin päivä hukkaan työtä tehdä.

Se on moron, niinku Fin-
nun pojan rakkaus.

Akkavalta ja savupiippu
kallellaan.

Puhumata on hullukin
viisas.

Perkeles, sanoi Myllymaa,
kun ruumista siunasi.

LAINAUKSIA PARKANON JA KIHNIÖN KIRJASTA

— Parkanon ja Kihniön seutu on ollut kansanperintees-
tään hyvin rikasta. Näitä pitä-
jiä voidaan pitää suorastaan
satakuntalaisen perinteen eri-
koisena säilymäalueena. Tääl-
lä on säilynyt näihin saakka
paljon sellaista kansankult-
tuuria, tarinoita, taikoja ja
sananlaskuja, jotka ovat ka-
donneet aikoja sitten mm. Ko-
kemäenjokilaakson rintapitä-
jistä. Tämän osoittavat mm.
parkanolaisen kotiseutumie-
hen, rehtori Viljo Alasen ar-
vokkaat keräykset, sanoi pro-
fessori Mauno Jokipii viime
itsenäisyyspäivän pääjuhlassa,
joka vietettiin Parkanon ja
Kihniön kirjan ja kotiseudun
hengessä.

Parkanon ja Kihniön kirjan
Parkanon seudun kertomuspe-
rinnettä kuvaavassa, maisteri
Pekka Laaksosen artikkelissa,
on monia hiidenväkeä kuva-
via tarinoita, joista näytteek-
si otettakoon Eino Mäkisen
vuonna 1936 kuulema ja muis-
tiin merkitsemä:

Vielä joku vuosi sitten kuu-
livat eräät nuoret miehet ol-
lessaan luistelemassa Vuori-
järven jäällä eräänä pyhäiltä-
na Vanhan talon rannasta tu-
levalta talvitieltä kovaa kul-
kusten helinää ja kavioiden
kopsetta jäätä vasten, ikään-
kuin sieltä olisi tulossa monta
hevosta peräkkäin. Miehet kii-
rehtivät suoraan Salmentaustan
rantaan nähdäkseen keitä

tulijat olivat. Tie nousee Sal-
mentaustan kohdalla kovalle
maalle. Kun he pääsivät lä-
helle rantaa, kuulivat he kul-
kusten helinää aivan heidän
kohdaltaan ja menivät ohi.
Mutta miehet eivät nähneet
mitään. Samalla kun hiiden-
väki ajoi miesten ohi, kuului
kova humaus, ikäänkuin kova
tuulispää. Kulkusten ääni
kuului menevän Santasharjul-
le, jonne ei kulje mitään tie-
tä. Miehet menivät rantaan
katsomaan, mutta ei siellä ol-
lut mitään jälkiä. Miehet väit-
tivät, että se oli varmasti hii-
denväki, sillä he kuulivat joka
mies äänen.

Seuraava hiisitarina, jonka
Anton Kallioniemi merkitsi
muistiin Kuivasjärven kyläs-
sä runsaat 60 vuotta sitten,
liittää Parkanon tarina- ja us-
komusperinteen laajaan itä-
suomalaiseen traditioon:

Hiisi vei kerran jonku lapsu-
kaasen yhyrestä talosta, eikä
sitä tietty yhtää sitte mihin-
kä se joutuu. Sitä hajettiin
sitte paasattiin suurella väki-
tropilla. Mutta ei sitä löyret-
ty mistään. Sitte yksi mies
reisas siinä vähäsen, jotta se
pääsi pois sen vihtahousun
kätköistä. No lapsi löydettiin
sitte kohta ei ollukkaa kuin-
kaa kaukana. Mutta se mies
sano sitte ku se lapsi löydetti-
hin sille hiisi roukkooselle,
että sun pitää meirän vierä
nyt kotia kans täältä. Eipäh
tietookaan ku miesten etehe

ilimaantuu niin siloonen
maantie ku ikinä taitaa ja ta-
kana oli sitte taas samanlaa-
nen karahikko ku ennenki.
Ku sitten päästiin vainion
airan taa, niin sitte hiisi päät-
li, että ”kai te tätä nyt jo osa-
jatte”. Miehet myöntivät sie-
hen ja samalla sitte kans koh-
ta katos maantie miesten eres-
tä.

Pekka Laaksosen kiinnittää
artikkelissaan huomiota sii-
hen seikkaan, että parkano-
laisperäisissä hiidenväkitari-
noissa ilmenee mahdollisesti
sattumasta johtuva seikka, et-
tä ne näyttävät suurimmaksi
osaksi olevan miesten perin-
nettä. Naisten kertomaa me-
moraattia eli kokijain kuvaus-
ta yliluonnollisista elämyk-
sestä aineistossa ei ole ainut-
takaan. Hiidenväen kulkua
havainneita miehiä voidaan
luetella koko joukko: Kataja-
Markus, Käenkosken entisen
jalkamyllyn mylläri; Joonas
Hirvikoski, Hermannin Honka-
la, Katajamäen äijä ja Kui-
vaston Mikko.

Uskomukset ja uskomustari-
nat kertovat meille Parkanon
ja Kihniön kirjan sivuilla sii-
tä, mihin entisaikoina on us-
kottu, mitä kunnioitettu ja mi-
tä pelätty. Parkanon ja Kih-
niön kirja omalta osaltaan va-
lottaa sitä maailmankuvaa,
joka entisaikojen ihmisellä on
ollut ympäristöstä ja mennei-
syydestä.

TULE JOULU KULTAINEN

Tervetuloa jouluostoksille!

SOK PARKANON
OSUUSKAUPPA

Parkanon - Kihniön OSUUSMEIJERI

P A R K A N O

PIKKUJOULU- YM. TILAISUUKSIIN

Tilava ravintolasalimme ja viihtyisät kabinettimme sekä ammattitaitoinen henkilökunta ovat Teidän palveluksessanne

lounas arkisin klo 11—14	3,30—4,50
lounas sunnuntaisin klo 12—16	7,00
päivällinen arkisin klo 16—19	5,00—6,00

TERVETULOAA VIIHTYMÄÄN!

RAVINTOLA SATAVIRTA

puh. 23 24

E CENTRUM

EDULLINEN
JOULUAITTA

Keskinäinen Vakuutusyhtiö AURA

Kaikkia vakuutuksia ja
vakuutuspalvelua
samasta talosta.

Edustajamme paikkakunnalla
piiritarkastaja
Lauri Ala-Kauhaluoma
Parkano, puh. 23 36

Luotettava perusta
kotikukille

OK-kukkamulta

Nurmikoille ja
istutuksille

TEHO-kasvuturve

SOK

Turvetuotetehtäas
Osuuskaupat

SOKOS

LÄÄNIN KULJETUS OY

Parkanon aluetoimisto
Puh. 2090

Valmistamme kirjapainotyönne

- asiantuntemuksella
- nopeasti
- edullisesti

Kangasalan Kirjapaino

Kangasala, puh. 931-71 139

*Joulurauhaa ja
menestyksellistä
Uutta Vuotta*

toivottaa asiakkailleen

HYTTISEN HALLI

Parkano

H kauppatalo
HYTTINEN
jalasjärvi

H MYYNTI
HALLI
kurikka-kauhajoki

H TORNIN
ASU
seinäjoki

**HYTTISELTÄ
HYVÄT KAUPAT**

Vuosi 1972 oli puhelinlaitoksemme
80. toimintavuosi

**HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
KIITTÄEN
ONNEA VUODELLE 1973
TOIVOEN**

**IKAALISTEN—PARKANON
PUHELIN OY**

Puhelinasioissa soitellaan
6101 — 6102

Leppäkosken Sähkö Oy

makumme

PepsiCo Inc. N.Y.-n luvalla valmistaa Porin Oluttehdas Oy, Pori

PARKANO TARJOAA

- TOISEN KEHITYSALUEEN EDUT
- ERITTÄIN HYVÄT
LIIKENNEYHTEYDET
- EDULLISIA TONTTEJA
TEOLLISUUDELLE
- EDULLISIA KERROS-,
RIVITALO- JA
OMAKOTITALOTONTTEJA
- KORKEAN PALVELUTASON
- PITKÄLLE TEHDYN
KUNNALLISTEKNIIKAN
- YSTÄVÄLLISEN SUHTAU-
TUMISEN YRITTÄJYYTEEN

Arv. tiedustelut: kauppalaan-
johtaja/kauppalainsinööri,
puh. 933/2241.

**Listoista
puheenollen**

LISTA JA KARMI OY

Puh. 21 71, 26 71, 24 97

Kansallis-Osake-Pankki

Parkano

Ajanmukaisilla, viihtyisillä
turistibusseillamme mukavia,
joustavia ja huokeita
seura- tai ryhmämatkoja

Ikaalisten Auto Oy

Ikaalinen, puh. 62 82

Kun tarvitsette

PHILIPS -tuotteita:

televisioita, radioita, radionauhureita,
stereolaitteita.

Olette aina edellä ostaessanne
liikkeestä missä on ajanmukainen
pätevä huolto paikkakunnallamme.

PYÖRÄ- ja TV-HUOLTO Särkinen

Postin alakerta
puh. 21 85

YHDYSPANKKI

Parkano

**Putipuhdasta
vaivatta**

KEMIALLINEN PESULA

puh. 24 22

Tunnuksemme on huolellinen
ja nopea toimitus

PARKANO OY

 kuvake
JÄRVINEN & TUOMINEN

TAMPERE

Parkanon Apteekki

Parkano

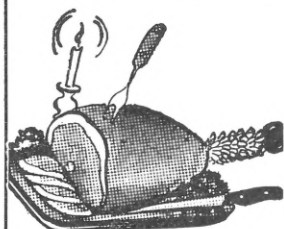
NAISTEN JA NUORISON OSASTOLTA löydätte yksilöllistä ja muodikasta, kuten takkeja, leninkejä, hameita, puse-roita juhlaan ja arkeen, hattuja.

MIESTEN OSASTOLTA (Säästökulman talo) puvut, yhdistelmäasut, ulkoilutakit, lakit. Myöskin nuorison mieleisiä asuja hyvä valikoima.

Parkanon

MUOTILIIKE JA ASUSTE

A. Janakka — Puh. 2087 — Miesten os. 2487

ELINTARVIKKEITA

juhlaan
ja arkeen

Hyvää Joulua toivottaa

Valinta-Kantola

puh. 22 68

Parkano
Automyynti
Varaosa- ja tarvikemyynti
puh. 22 95
Huoltokorjaamo
puh. 22 96

Ylä-Satakunta toivottaa

lähes 20 000 lukijalleen

RAUHAISAA JOULUA

YLÄ-SATAKUNTA

Parkanon-Karvian-Kihniön paikallislehti

TILI- JA VEROTUSASIOISSA

- asiantuntemusta
- kokemusta
- yhteisymmärrystä

PARKANON TILIPALVELU OY

HÄKLIN LEIPÄÄ

juhlaan sekä arkeen

PUUSEPÄNLIIKE

VOITTO PAJUNEN

Puh. 22 54

MUOVI JA LELU-AITTA

Parkano, puh. 26 69

Suorittaa rakennustoimintaa
ja myy osake- ja liikehuoneistoja

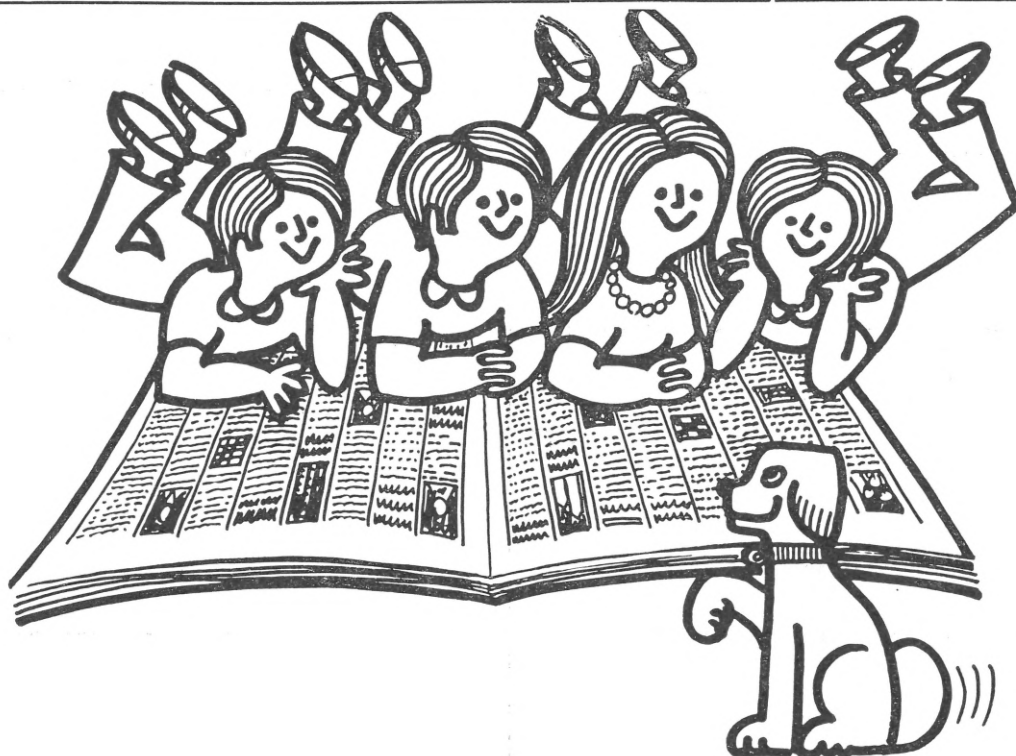
Rakennusliike M. Ruhala

39700 Parkano, puh. 933-2140

PARKANON TELIAUTO Parkano, puh. 23 23, 25 40	HAARAMÄEN MYLLY Puh. 22 01
YLÄ-SATAKUNNAN HOTELLI Puh. 25 03, 25 04	TAVARATALO KORPELA Puh. 20 01, 20 06
Pihassamme hyvät tilat asiakkaittemme autoille Tervetuloa! SPAR-VALINTA LEHTO Puh. 20 31	LEHTOLAN BAARI Puh. 20 60
PARKANON AUTOKOULU J. Roiha Parkano, puh. 20 33	PARKANON PUUTYÖ Kauko Tammela Puh. 20 74
PARKANON TRAKTORI Fiat-autot Puh. 24 71	AURESKOSKI OY Parkano, puh. 33 33
PARKANON TB-HUOLTO A. ja J. Kuivanen Puh. 24 09	PARKANON PALAKANGAS Parkano, puh. 26 34
VESIJOHTOLIIKE E. Paavilainen Puh. 21 75	RIIPISEN KUKKAKAUPPA Puh. 20 37, 20 36
PARKANON VALKOPESULA PARKANO	Parkanon Betoni Puh. 35 25 Tilaukset puh. 20 69, 31 28 ja 24 23

Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta ja toivotamme HYVÄÄ JOULUA PAROONIN KALUSTE Postin talo, Parkano, puh. 26 30	Parkanon Sähkö ja Kone O. Lautamäki
POHJOIS-SATAKUNNAN SÄHKÖ om. Matti Mäntylä	PARKANON KEHRÄÄMÖ Parkano, puh. 22 04
PARKANON PAPERI- JA KONTTORITARVIKE	Ylä-Satakunnan TILI- JA VEROPALVELU KY
PARKANON TAKSIASEMA Puh. 22 13	PARTURILIIKE YLINEN Liikekeskus
Tervetuloa jouluostoksille Parkanon Kemikalio ja Paperi (Osuuspankin talo)	PARTURI-KAMPAAMO Mäkiranta Puh. 24 59
T:mi Manninen TV- JA RADIOHUOLTO Puh. 20 30	PARTURI MYLLYMÄKI Puh. 22 07
Polkupyörä- ja Urheilutarvike M. Kemppi Puh. 20 76	Parkanon Paperi Liisa Kankaanpää Puh. 20 96
VAATETUSLIIKE RAJAMÄKI	MARTIN BAARI om. Kyllikki Järvinen Puh. 23 60

on muuten mistä lukea
AAMULEHTI

reipasta reima muotia

enstex britex soft-naila

Ensimmäisenä ulkoilupukimissa Reiman Enstex
Reima-Pukine Oy Kankaanpää

EDULLINEN OSTOSPAIKKA
SANELMAN VAATEAITTA

Parkano puh. 2551

AINA SOPIVAT LAHJAT
VALIKOIMISTAMME
KELLO-, KULTA- JA SILMÄLASILIIKE

ERKKI SYRJÄNEN

Puh. 2181

**Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta**

Parkanon
Ø OSUUSPANKKI

Talvimuotia miehille

Gentleman

lämmintä sopivaa kestävä

PARKANON JALKINE OY

Parkano

PARKANON HUONEKALULIIKE

TAMMELA PUH. 2075

— SIIRRY JOULUUN MUKAVASTI

Tule Kiviniemen tuttuun tavaratalon meininkiin mukaan.

— Meillä joulu maistuu makealle, siirapille ja piparkakuille...

— Todellinen lahjatalo jokaiselle!

TAVARATALO

KIVINIEMI

PARKANO

Keskus . . . 2222

Elintarvike . 2666

Esso 2225

Baari 2223

Parkanon Säästöpankki

on rahalaitos, joka toiminnassaan asettaa etusijalle yksityisen ihmisen. Jokaisen meistä.

Se on pankki jokaista parkanolaista ja kihniöläistä varten.

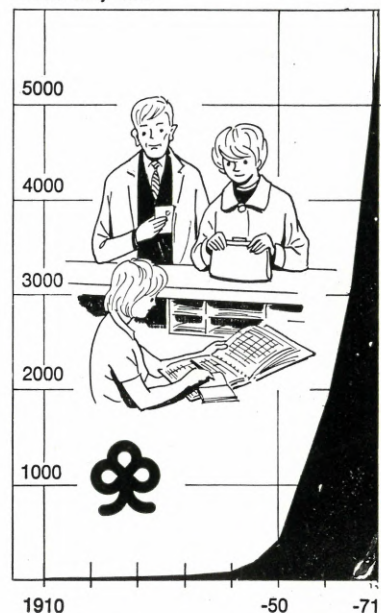
Sinuakin!

Myös Parkanon Säästöpankin luotonannossa tämä asia on otettu huomioon. Tietysti!

PAIKKAKUNNAN JA
JOKAISEN PAIKKAKUNTALAISEN
PARHAAKSI

TALLETUKSET SÄÄSTÖPANKKEISSA

6000 milj. mk

Parkanon Säästöpankki

Parkano—Kihniö